

LLUC

novembre-desembre 85

n.º 724

225 pts.

**CENTENARI DE
MIQUEL FERRÀ**

**TOPONÍMIA
MALLORQUINA**

PREMSA

FORANA

A MALLORCA

Si els seus estalvis són petits, raó de més per beneficiar-se del nostre servei "ESTALVI TERCERA EDAT". Tindrà la confiança d'un bon banc i traurà un bon rendiment dels seus diners.

Per a nosaltres, la Tercera Edat és la primera. I ho demostrarem cada dia.

Per poc que hi posi, en traurà molt.

ABE n. 13/74 ? © C de P

**BANCA CATALANA
BANC INDUSTRIAL DE CATALUNYA**

LLUC

Revista bimestral
ANY LXV

Direcció:

PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de la Real
07010 Palma de Mallorca

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

Informació i correspondència:

Apartat de Correus n.º 619
Telèfon 72 32 99
07080 Palma de Mallorca

Director:

Bartomeu Suau Tugores

Conseller-Delegat:

Ramon Ballester i Vives

Caps de Redacció:

Clement Picornell
Pere Llabrés i Martorell

Secretari de Redacció:

Mateu Morro

Consell de Redacció:

Joan Ensenyat
Toni Nadal
Antoni M. Thomàs
Gaspar Valero i Martí
Priam Villalonga de Cantos
Catalina Mir Fullana

Subscripció: 2.000 ptes. anuals

Estranger: 2.400 ptes. anuals

Preu de l'exemplar: 225 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Composició i impressió:

Taller Gràfic Ramon

Jaume Balmes, 43
Tels. 25 44 32 - 20 70 13
07004 Palma de Mallorca

Dipòsit legal: P.M. 276-1958
I.S.S.N.: 0211-092X

Amb el suport de

Fundació Congrés de Cultura Catalana

sumari

Pàg.

- Portada: Jaume Falconer
- 2 **CORREU: Mostra de premsa en català.**
 - 3 **EDITORIAL: Normalització lingüística: Quina? Quan? Com?**
 - 4 «**Premsa forana**» avui, per Miquel Company Florit.
 - 6 **I Congrés de la Premsa Forana**, per Mateu Morro.
 - 8 **Comunicat de l'Associació de Premsa Forana als mitjans de comunicació.**
 - 10 **Publicacions periòdiques a Mallorca.**
 - 12 **Catàleg de publicacions periòdiques en català.**
 - 13 **Jornades de les publicacions periòdiques en català.**
 - 14 **II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA. Llibre Blanc sobre la Llengua Catalana.** Joseph Gulsoy estudiarà la unitat dels mots catalans.
L'àmbit de «Llengua i Dret» fa patent la gravetat d'un recurs interposat pel govern de l'Estat.
 - 15 **El «Congrés Internacional de la Llengua Catalana» refusa diversos conceptes de la llei orgànica del Poder Judicial.**
L'Alguer, Catalunya i el Mediterrani.
 - 16 **Es constitueix la Comissió Territorial Andorrana.**
 - 17 **Constituir el Consell General d'Entitats Promotores de la Catalunya Nord.**
 - 18 **Memòria de Miquel Ferrà, en el centenari del seu naixement**, per Josep M. Llompart.
 - 20 **Vuit poemes de Miquel Ferrà.**
 - 23 **L'ESGLÉSIA NOSTRA: El Llibre de Blanquerna. Crida a la utopia d'ençà de set segles**, per Pere Llabrés i Martorell.
 - 25 **Els reculls exhaustius de toponímia a Mallorca**, per Onofre Rullan i Cosme Aguiló.
 - 30 **Seminari de Neuropediatria Bàsica**
 - 32 **Encontres de compositors: La importància d'un esdeveniment**, per Pere Estelrich i Massutí.
 - 34 **Història Àrab Balear. Un congrés polèmic**, per Mikel de Epalza.
 - 36 **Llibres: Novetats.**
 - 39 **Índex d'autors «Lluc» 1985.**

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5104064426

correu

MOSTRA DE PREMSA EN CATALÀ

Voldríem aprofitar les planes de la vostra revista per adreçar una petició a les publicacions en català de les Illes, o de la resta del país.

Es tracta de muntar una mostra de premsa en català, de qualsevol temàtica, format, freqüència d'aparició, etc. al nostre Institut, i que segurament podria esdevenir itinerant per d'altres centres que hi estiguin interessats.

Per això demanam que ens envieu un exemplar de la vostra publicació (local, d'abast més general, o bé especialitzada en un tema determinat), gratuït i com més recent millor.

Enviau-nos-el a: Institut de Formació Professional
Departament d'Humanitats
c/. Mestre Torrandell, 59
INCA (Mallorca)

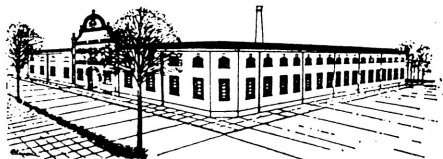
Sebastià Vidal

Inca, desembre 1985

llibres
en català
i juguetes

CARRER RUBÍ, 5
TEL. 21 38 21
PALMA

FÀBRICA D'ARTICLES DE PELL

guants

bosses

peces de vestit

i marroquineria en general

Gran Via de Colón

Telèfon 50 19 00

INCA

Edicions
Disseny gràfic
Publicitat impresa
Fotocomposició
Tipografia / Offset

tALLER GRÀFIC
RAMON

JAUME BALMES, 39 - TEL. 25 44 32 - 07004 PALMA DE MALLORCA

editorial

Normalització lingüística: Quina? Quan? Com?

Quan l'any 1975 entràrem dins un procés de redreçament institucional, hom pensava que, al mateix ritme, s'anirien normalitzant un cúmul de situacions anòmales.

Sóm a l'acabatall de l'any 1985.

Les impressions generalitzades apunten cap a un cert desànim, deu anys després de la mort del dictador, l'anormalitat de l'ús de la nostra llengua és ben evident.

La ralentització del procés és, si més no, la impressió més flagrant que les coses no marxen. Algunes se n'han fet i ningú no negarà que positives (la presència del català —malgrat tot— ha avançat; l'Estatut ha legalitzat el seu ús; s'ensenya a les escoles —no a totes—; algunes campanyes —Ajuntament, Consells, Govern...— s'han organitzat; etc.), ara bé, estam albirant un horitzó clar de normalització? Existeix un projecte comú i coherent de normalització lingüística?

Hem d'acceptar que la crosta negativa que s'havia format durant quaranta anys de negació dels drets fonamentals no s'ha rompuda completament. No existeix una conscienciació social generalitzada que el català és i hauria de ser un vehicle vàlid de comunicació. I aquest és un problema fonamental.

L'altre, és la voluntat política dels nostres governants.

L'opció política que guanyà les darreres eleccions autonòmiques havia votat negativament l'Estatut d'Autonomia. Únicament la seva manca de majoria absoluta al Parlament ha aturat un procés d'involució.

A hores d'ara el projecte o esborrany (redactat per un grup d'especialistes) que haurà de donar com a resultat el **Decret de Normalització Lingüística** ha estat retallat, sensiblement, pel Govern i esperam, encara ara, la fi de la discussió al Parlament.

Quina normalització eixirà de la discussió parlamentària? Quan? Com es farà i amb quina voluntat s'aplicarà?

Totes aquestes qüestions irresoltes i la constatació —socio-lingüística— d'un estancament social en la normalització de l'ús del català, no fan sinó abonar la idea que no existeix in projecte polític coherent, a les nostres institucions, sobre aquest tema.

Algú serà optimista —el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana serà una fita important, tot posant l'accent sobre la relació llengua-societat—, altres optaran per parlar "d'agonia"... Pareix ben cert que per normalitzar haurà d'existir conflicte. Esperam que la seva resolució sia òptima i ràpida.

“PREMSA FORANA” AVUI

A Mallorca existeix una configuració espacial amb un centre d'influència demogràfica, econòmica, social i ecològica, Palma, sobre la resta de l'illa. Aquesta circumstància genera tota una sèrie elevadíssima d'activitats i funcions en el municipi de Palma, creant per altra banda a la resta de pobles de Mallorca una disfunció i una manca d'infraestructura en tots els aspectes. La concentració dels mitjans de comunicació social a Palma no en són una excepció.

Per cobrir aquest buit sorgeixen als pobles de la part forana de Mallorca unes publicacions de caràcter local—de vegades comarcal— amb la seva realitat i a la vegada en la creació d'un hàbit de lectura, que sense la premsa Forana no s'hagués format.

El boom de la Premsa Forana és un fet que comença a ser perceptible a partir de la segona meitat de la dècada dels 70; però és en aquets darrers cinc anys quan aquesta Premsa ha tengut més importància (de fet de les 76 publicacions aquí citades, unes 45 es formen a partir de 1980). No obstant i des d'una perspectiva històrica, en el període de la Segona República tenim un precedent d'aquest boom de la Premsa Forana: Felanitx, Sòller, Pollença, Inca, Sineu, Algaida, Manacor, Sant Joan, etc.

Però que és i quin paper assumeix aquesta premsa avui a Mallorca?

En general la majoria de publicacions presenten unes característiques més o manco similars, el que confirma el caràcter excepcional d'aquest fenomen. Excepcional ja que és un fenomen localitzat exclusivament a l'àmbit territorial dels Països Catalans i perquè és un detonant important de l'activitat i preocupació cultural existent en els pobles. A Catalunya rep el nom de Premsa Comarcal i a l'any 1981 hi havia aproximadament unes 150 publicacions. A Mallorca, però, en contra del que succeeix al Principat, la poca activitat cultural desenvolupada als pobles determina en certa manera la periodicitat de les publicacions.

La premsa forana umpl un buit informatiu que els grans mitjans de comunicació illencs no fan. Precisament aquesta és una de les característiques més importants que expliquen el boom abans mencionat. Així doncs una informació que en els diaris editats a Palma tenia un caràcter purament esporàdic i breu, en les revistes de la Premsa Forana aquella és molt més puntual i concreta.

La majoria d'aquestes publicacions neixen a l'empar d'entitats culturals, associacions de veïnats, consells parroquials, comissions de cultura municipals, etc.; d'altres ho fan sense la protecció d'institucions i

surten gràcies a l'interès de particulars. S'ha de dir que aquesta protecció per part d'institucions obeeix de vegades a l'assegurança que suposa la publicació d'articles polèmics i al respall econòmic que proporciona una institució ben arrelada al poble. Aquest fet determina per altra banda el component ideològic de la revista que molt sovint es troba oposat al del seu respectiu consistori. És d'opinió generalitzada que la Premsa Forana tendeix a no ser gaire combativa amb els ajuntaments, encara que es doni un índex de denúncies més elevat que a la premsa de Palma.

La Premsa Forana, però, com a tot fenomen sociocultural té problemes. Avui són les dificultats tècniques i humanes, demà les econòmiques que impossibiliten a vegades la seva continuïtat. La gent que ha tirat endavant la Premsa Forana generalment és gent no professional en el camp de la comunicació, el que agreuja la pervivència de la revista; actualment es poden comptar amb els dits de la mà els professionals que estan al davant d'aquestes publicacions. El comportament humà és també un detonant de la bona marxa de la revista. Normalment són grups inferiors als 5 individus, el que ens explica l'esforç realitzat per treure endavant la publicació.

El problema més greu, però, amb que s'enfronta la Premsa Forana és l'eterna manca de diners. La situació, comuna a moltes revistes, es repeteix quasi cada any: n'hi ha que són autosuficients, d'altres que, mitjançant les subvencions i la publicitat aconsegueixen nivellar el pressupost. Hem de dir que també n'hi ha de rendibles el que permet, en alguns casos de disposar de gent assalariada.

Per tal d'assegurar la continuïtat de les revistes, per defensar els seus interessos i objectius, la majoria de publicacions de la part forana s'agrupen entorn de l'Associació que enguany ha celebrat el seu primer Congrés. Actualment l'associació està formada per 40 publicacions, el que representa sobre el total de les que s'editen aproximadament el 78%. A nivell de Mallorca la representativitat del fenomen és prou considerable estant el tiratge mitjà entorn dels 30.000 exemplars

La Premsa Forana, per últim, tant a fora com en el si de l'Associació ha estat peonera a Mallorca en el camí de la normalització lingüística (sobre el tema hi ha un interessant article de Martí X. March publicat a la revista **Lluc** núm. 712). Diu Martí March: “no hi ha cap dubte que els grans instruments i factors de la normalització de la nostra llengua són i han de ser els mitjans de comunicació social...”. La Premsa Forana n'és un exem-

ple en la utilització del català i capdavantera en la seva difusió. Cal constatar que el grau d'utilització del català —i amb això coincideix totalment amb en M. March— depèn de diversos factors: I) la relació entre el tiratge i percentatge d'ús de la nostra llengua; com més tirada té una publicació més baix és el percentatge de català utilitzat i viceversa. II) la relació entre el grup propietari de la revista i el percentatge de català. III) periodicitat de la revista i ús del català; el percentatge més baix de català correspon a les revistes setmanals i quinzenals.

En l'aspecte de la normalització lingüística l'Associació de la Premsa Forana conseqüent amb el tema de la recuperació de la llengua, donà a conèixer un comunicat, tot just finalitzar el Congrés de Cura, en què d'acord amb les possibilitats de cadascuna de les publicacions es duria a terme un programa sobre la recuperació lingüística.

Què més es pot dir del fenomen Premsa Forana? És evident que podríem parlar sobre molts d'aspectes interns i externs a la pròpia dinàmica del fenomen. En qualsevol cas la feina per fer és molta i els punts de partida estan més o manco justificats i analitzats.

En definitiva, el creixement de la Premsa Forana és, al meu parer, un dels fenòmens més interessants esdevinguts els darrers anys a Mallorca en el camp de la cultura, i que només per aquest servei a la nostras comunitat s'hauria d'haver guanyat l'agraïment del poble illenc.

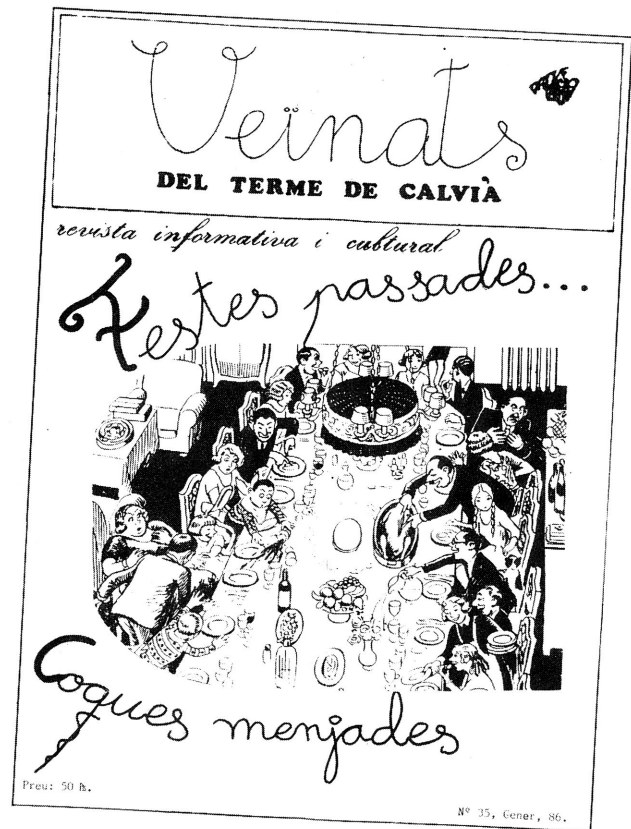
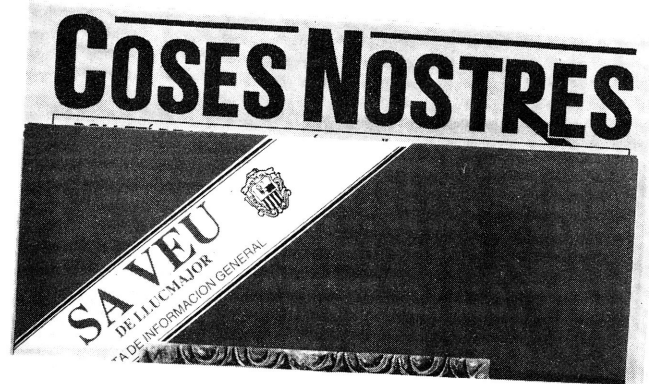
MIQUEL COMPANY FLORIT
Sant Joan, desembre de 1985

BIBLIOGRAFIA:

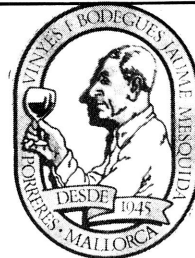
Company Florit, Miquel: **Publicacions periòdiques a Mallorca**. Butlletí de l'O.C.B. MEL I SUCRE a Sant Joan, núm. 55, 56, 57, 58, 1985.

Díaz, Ramon; Tugores, Jaume; Barceló, Joan; i Company, Miquel: **Premsa Forana i escola**. Elaboració realitzada a la IX Setmana de Renovació Educativa. Pina, 1985.

March i Cerdà, Martí X.: **Normalització lingüística, premsa local i societat mallorquina**. Lluç, núm. 712. Novembre, 1983.

A la Mar Mediterrània, bressol de la Cultura de la vinya i del vi, emergeix l'Illa de Mallorca. El seu meravellós clima i privilegiada situació fan que hi creixin fermes vinyes i s'hi cremen esplendorosos vins coneguts des de l'antiquitat.

Jaume Mesquida

VINYES I BODEGUES A PORRERES (MALLORCA) Tel. 971/647106

VENDA DIRECTA A LA BODEGA

I Congrés de la Premsa Forana

La premsa local gaudeix d'una important vitalitat arreu de Mallorca, i parlar de la premsa local és parlar de la premsa forana, integrada —amb poques excepcions— dins l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca, fundada el febrer de 1980, encara que els primers contactes i trobades foren el 1978. Des del primer moment l'Associació s'ha constituït entorn de dos objectius fonamentals: assegurar la col·laboració i l'ajut entre les publicacions associades, i treballar per la normalització de la llengua catalana. Del 1980 ençà l'Associació no s'ha aturat de créixer, integrant a l'actualitat prop de 40 publicacions.

Aquestes publicacions són d'una tipologia ben diversa, des dels setmanaris (alguns tan venerables com el «Sóller» —100 anys d'existència—, o el «Felanitx» —51 anys—) fins a les revistes mensuals i bimensuals, amb tiratges més curts, però que dins les seves localitats assoleixen índexs de lectura molt elevats. Però la diversitat no sols és patent pel que fa a periodicitat i tiratges, també és molt clara entre les revistes més o menys professionalitzades, amb plantejaments molt condicionats per criteris de rendibilitat, i les revistes editades per grups de caràcter cultural. Aquestes diferències es palesen en els distints tractaments de la qüestió lingüística, amb revistes redactades totalment en català i revistes bàsicament en castellà. Normalment, encara que hi ha excepcions, les revistes que responen a estructures empresarials (i per tant amb una periodicitat més curta i un tiratge més alt) són les que fan més ús del castellà; per contra les revistes que responen a una opció cultural o cívica solen ésser en català. Aquests factors fan que l'efecte normalitzador, a nivell lingüístic, del conjunt de la premsa forana sigui força desigual, encara que malgrat tot resulti molt positiu.

Dins aquesta diversitat l'Associació ha aconseguit esdevenir un mitjà d'estímul i potenciació de totes les publicacions. No es pot llevar cap mèrit a la tasca duita a terme, primer sota la presidència de Santiago Cortès i després amb Carles Costa, amb un important conjunt de realitzacions. Fites significatives són la creació el 1982 dels «Premis Periodístics Premsa Forana», per a treballs escrits en català i publicats a qualsevol de les publicacions associades, la presència amb un «stand» propi a la «Fira del llibre» de juny de 1985, la millora dels criteris de subvenció institucional, la difusió dels objectius i la realitat de la premsa forana, etc. Això és especialment destacable si consideram que es partia de zero en tots els aspectes.

PETITA CRÒNICA DEL CONGRÉS DE CURA

La majoria de les publicacions han remarcat el caràcter molt positiu del Congrés celebrat els dies 29 i 30 de novembre i 1 de desembre a Cura. Tant pels nivells de participació, com per la importància dels temes analitzats, com pel clima d'enfortiment i potenciació de l'Associació, aquest Congrés ha marcat una passa endavant de la Premsa Forana.

La primera ponència, discutida el divendres dia 29, tractava del finançament de les publicacions i de l'abaratament de costos (mitjans tècnics, publicitat, subvencions, distribució i mercat a Ciutat, etc.), i fou presentada per Mateu Llodrà, Jaume Tugores, Pere Llinàs i Nicolau Pons.

El dissabte es debateren tres ponències. El matí es treballà sobre el tema de les editorials conjuntes, relacions amb les autoritats locals i autonòmiques, etc., aspectes plantejats per Jordi Vallmajor i Jaume Guillaumet de l'Associació de Premsa Local i Comarcal de Catalunya. L'horabaixa la discussió se centrà entorn de la normalització lingüística, i la ponència fou introduïda per Miquel Riera, Pere Mulet, Tomeu Pons i Josep Cortès, incloent una exposició sobre llenguatge periodístic feta per Josep A. Grimalt. La jornada acabà amb una ponència sobre la situació legal de les publicacions, essent-ne ponent Josep Melià.

El matí del diumenge s'aprovaren les conclusions dels debats anteriors i es discutiren les esmenes presentades als Estatuts de l'Associació.

Un cop acabats els debats es passà a la proclamació dels candidats per a la Junta Directiva. El president Carles Costa, tot i que les insistències foren moltes, anuncià la seva decisió de no presentar-se a elecció. Al final sols es presentaren set candidats, que ho feren conjuntament, sobre un total de set càrrecs a cobrir. Contra totes les previsions ningú més es va presentar. Les interpretacions d'aquest fet poden ésser diverses; algú ha comentat que potser no fou possible cristal·litzar una altra opció que representàs un sector de publicacions de tendència diferent, però tot fa pensar que davant un bloc que representava un plantejament que podríem definir com a «progressista» i caracteritzat per la defensa de l'ús normal del català, els possibles altres candidats tengueren por a un fracàs, més quan entre ells mateixos estaven força dividits, i optaren per retreure's.

Lògicament tots els set candidats presentats foren elegits, encara que sobre 29 publicacions n'hi hagué 13

que votaren en blanc, actitud que adoptaren els que no s'havien presentat.

D'aquesta manera la Junta quedà formada per Gabriel Massot de «Pòrtula» de Marratxí, que és el nou president, Bernat Calafat de «Coanegra» de Santa Maria, Josep Cortès de «Flor de Card» de Sant Llorenç, Macià Garcies de «Llucmajor de pinte en ample», Delfi Mulet de «Es Saig» d'Algaida, Bartomeu Pou de «Felanitx» i Jaume Tugores de «Sineu».

Així es constituïa un equip jove, obertament sostingut pels membres més actius de la Junta anterior, que es fa càrrec de l'Associació en un moment important, ja que ara caldrà dur a terme les resolucions del Congrés que assenyalen una dinàmica plena de vitalitat per a la Premsa Forana. S'ha de remarcar que les resolucions foren adoptades gairebé per absoluta unanimitat, cosa que fa pensar que totes les publicacions han d'estar al costat de la Junta en aquesta tasca.

Malgrat tot, alguns comentaris apareguts als dia-

ris de Ciutat podrien fer pensar el contrari. Fins i tot a un editorial de «El Dia» es va parlar de presentar una moció de censura (abans que la nova Junta hagués tenguut ocasió de reunir-se!) i d'escissió dins la Premsa Forana. Es fa difícil analitzar, en un context mínimament seriós, tals sortides de to, que d'altra banda desqualifiquen els qui hi cauen. Això és el que sembla que ha entès l'Associació de la Premsa Forana que ha optat pel treball, consegüent amb les disposicions del Congrés, deixant de banda aquests comentaris, sense fonament i potser malintencionats, que no duen a res de positiu.

La Junta, que es reuní a Sant Joan el dia 9 de desembre, ha començat les seves tasques —que són moltes—, per tal d'assegurar la continuïtat i consolidació de l'Associació, i fer possible que aquesta realitat que és avui la premsa local a Mallorca es vegi potenciada i arribi més i millor a la gent dels nostres pobles.

MATEU MORRO

LLUC

**Bolletí
de
subscripció**

NOM

DIRECCIÓ

POBLACIÓ

es fa subscriptor de la revista **LLUC** per l'any 1986. Pagarà l'import (2.000 pts.)(estranger 2.400 pts.) per 11 números.

.....enviant un gir postal o taló bancari barrat

.....per un rebut domiciliat a Banc o Caixa

Marcau amb una X la forma de pagament que us interessi.

Retallau i enviau aquest bolletí de subscripció a **LLUC, apartat de correus 619, Palma de Mallorca**, i rebreu puntualment al vostre domicili la nostra publicació mensual.

Comunicat de l'Associació de Premsa Forana als mitjans de comunicació

Les publicacions que subscriuen el present manifest, reunides al Santuari de Cura amb ocasió del **Primer Congrés de la Premsa Forana de Mallorca**, en resposta i solidaritat amb els moviments i campanya de normalització lingüística que avui se duen a terme, tant per part d'organismes oficials com per iniciatives d'entitats i particulars, volem fer públiques les resolucions següents:

1-Reconèixer i assumir el fet que el parlar propi de Mallorca constitueix juntament amb el Principat de Catalunya i el del País Valencià una sola llengua, com ensenya la ciència lingüística actual i ha proclamat l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, i en conseqüència que la denominació de catalana li és aplicable i adequada, com ho justifiquen el seu origen històric i configuració actual, sense que això suposi ignorar les peculiaritats pròpies de tota illa i les de cada poble en particular, característiques que en la mesura que responen a una bona tradició idiomàtica mereixen ésser cultivades i tengudes en compte en l'ús de la llengua culta o literària.

2-Dur a terme un programa conseqüent de recuperació lingüística, adequat a les possibilitats de cadascuna, encaminat a aconseguir, en un futur com més pròxim millor, l'ús de la llengua catalana com a vehicle normal i habitual d'expressió, entenent que la llengua és un element clau de la nostra cultura i per tant essencial per a la nostra plena realització com a poble.

Santuari de Cura, tardor de 1985.

FIRMEN EL SEGÜENT COMUNICAT:

"Es Saig" d'Algaida
 "S'Encruia" de Deià
 "Sant Joan"
 "Es pi gros" de Lloret
 "Felanitx"
 "Manacor comarcal"
 "Bellpuig" d'Artà
 "Dijous" d'Inca
 "Lloseta"
 "A tota plana"
 "Sa Pobla"
 "Ariany"
 "Coanegra" de Santa Maria
 "Apóstol y Civilizador" de Petra
 "S'Arenal de Mallorca"
 "Pórtula" de Marratxí
 "Sa veu de Llucmajor"
 "Algebeli" de Muro
 "Santa Bàrbara" de Vilafranca
 "Revista de Sineu"
 "Flor de Card" de Sant Llorenç
 "Sal i Xeixa" de Santanyí
 "Sa Font" de Son Servera
 "Llucmajor de pinte en ample"
 "Llum d'oli" de Porreres
 "Revista de Campanet"
 "Ca'n Picafort"
 "Bona Pau" de Montuïri

S'Arenal
 de Mallorca ●
 Telèfon 26 50 05

REVISTA QUINZENAL

Bolletí informatiu del poble de S'Arenal, del terme de Llucmajor, el de Marratxí i la part rural del terme de Ciutat de Mallorca.

**RÀDIO
 POPULAR**

**una amiga
 de tot lo dia**

CÒMODA
FÀCIL
SEGURA
RÀPIDA
ACTUAL

Arguments directes, senzills, perquè pensam que la senzillesa no lleva eficàcia. Avui, gràcies a la targeta «Sa Nostra», podeu disposar, ingressar i estar al corrent de les vostres operacions sol·licitant el saldo de la vostra llibreta o l'extracte del vostre compte corrent.

**SERVIU-VOS
 AUTOMÀTICAMENT**

**CAIXA DE BALEARS
 "SA NOSTRA"**

Publicacions periòdiques a Mallorca

REVISTA	POBLE	EDITA	PERIODICITAT	ANY NAIXEMENT	LLENGUA	APF (1)
1.- ESSAIG	Algaida	Obra Cultural	Mensual	1.980	Català	Sí
2.- ARTÀ	Artà	Periòdic Ind.	Mensual	1.983	Bilingüe	Sí
3.- S'ARENAL	S'Arenal i barriades	Associació veïnats de Son Sunyer	Quinzenal	1.980	Català	Sí
4.- PAPERS DE LA SALA	Llubi	Nacionalistes de les Illes (P. S. M.)	Quan poden	1.983	Català	No
5.- PÒRTULA	Marratxí	Informatiu Cultural	Mensual	1.981	Català	No
6.- APOSTOL Y CIVILIZADOR	Petra	Fraternidad de Franciscanos (O.F.M.)	Mensual	1.974	Bilingüe	Sí
7.- SÓLLER	Sóller	Información Local	Setmanal	1.958	Bilingüe	Sí
8.- LLUM D'OLI	Porreres	Agrupació Cultural	Mensual	1.979	Català	Sí
9.- ALGEBELI	Muro	informació Local	Mensual	1.962, 1.983	Bilingüe	Sí
10.- BONA PAU	Montuiri	Parròquia	mensual	1.952	Català	Sí
11.- EL GALL	Pollença	Obra Cultural	Mensual	1.979	Català	Sí
12.- SANT JOAN	Sant Joan	Centre Cultural	Quinzenal	1.972	Bilingüe	Sí
13.- PERLAS Y CUEVAS	Manacor		Quinzenal	1.960	Bilingüe	Sí
14.- A TOTA PLANA	Manacor	Informació General	Setmanal	1.980	Bilingüe	Sí
15.- LLUCMAJOR DE PINTE EN AMPLE	Llucmajor	Obra Cultural	mensual	1.981	Català	Sí
16.- ANDRATX	Andratx	Ajuntament	Quinzenal	1.982	Castellà	
17.- ARIANY	Ariany	Parròquia i Teleclub	Bimensual	1.971	Bilingüe	Sí
18.- BINISSALEM	Binissalem	informació General	Mensual	1.981	Bilingüe	No
19.- DIARI DE BUJA	Buja	Obra Cultural	Mensual	1.978	Català	Sí
20.- CAMPANET	Campanet	Obra Cultural	Bimensual	1.982	Català	Sí
21.- CAMPOS	Campos	Informació General		1.982	Bilingüe	Sí
22.- CAP VERMELL	Capdepera	Obra Cultural	Mensual	1.980	Català	Sí
23.- FELANITX	Felanitx	Revista d'interessos locals	Setmanal	1.959	Bilingüe	Sí
24.- SOR CLARA ANDREU	Inca	Informatiu		1.982	Castellà	No
25.- RAIGUER	Inca		Mensual	1.983	Català	Sí
26.- DIJOURS	Inca	Informació local i comarcal	Setmanal	1.974	Bilingüe	Sí
27.- MEL I SUCRE	Sant Joan	Obra Cultural	Mensual	1.980	Català	No
28.- LLOSETA	Lloseta	Informació local	Mensual	1.983	Bilingüe	Sí
29.- MANACOR COMARCAL	Manacor	Informació general	Setmanal	1.980	Bilingüe	Sí
30.- LLUNARI	Manacor	Per quatre joves	Mensual	1.983	Català	No
31.- SA POBLA	Sa Pobla	Informació general		1.981	Bilingüe	Sí
32.- TRAMUNTANA	Petra	Associació de veïns	Quan poden	1.980	Català	No
33.- CALL VERMELL	Costitx	Obra Cultural	Mensual	1.979	Català	No
34.- VEÏNATS	Calvià i Capdellà	Informatiu i cultural	Mensual	2.ª època 1.983	Bilingüe	Sí
35.- CONSELL	Consell	Casa de Cultura	Quinzenal	1.984	Bilingüe	No
36.- SA VEU DE LLUCMAJOR	Llucmajor	Informació general	Mensual		Bilingüe	Sí
37.- ES PIGRÓS	Lloret	Esbart de joves	Mensual	1.ª època 2.ª època 1.984	Català	Sí
38.- S'ENCRUIA	Deià	Esbart de gent	Mensual		Bilingüe	Sí

REVISTA	POBLE	EDITA	PERIODICITAT	ANY NEIXEMENT	LLENGUA	APF (1)
39.- ALPIC	Esporles	Informació	Quan poden	1.984	Bilingüe	No
40.- XALOC	Inca	Club Linces ADENA	Irregular	1.982	Castellà	No
41.- SA PARRÒQUIA	Llucmajor	Parròquia	Quan poden	1.977	Bilingüe	No
42.- LLUCMAJOR LLUCMAJOR	Llucmajor	Agrupació Socialista	Irregular	1.978	Bilingüe	No
43.- MARIA DE LA SALUT	M.ª de la Salut	Obra Cultural	Irregular	1.979	Català	No
44.- COANEGRA	Sta. Maria del Camí	Obra Cultural	Mensual	1.981	Català	Sí
45.- SAL I XEIXA	Santanyí	Informació general	Mensual	1.984	Català	Sí
46.- JUSSANA	Ses Salines	Associació cultural Xaloc	Mensual	1.980	Català	No
47.- CALIU	Sóller	Comunitats Cristianes	Mensual	1.984	Català	No
48.- CALA MURTA	Pollença	Fund. Rotger Villalonga	Mensual	1.980	Català	No
49.- CERCLE D'ESTUDIS	Alaró	Parròquia	Mensual	1.975		No
50.- CAP ENVANT	Alaró			1.980		No
51.- ALARÓ	Alaró					No
52.- CIUDAD DE ALCÚDIA	Alcúdia	Club Amigos de Alcudia		1.968	Castellà	No
53.- POBLE DE DÉU	Alcúdia	Parròquia		1.977		No
54.- SOTERRANI	Manacor		Irregular	1.982	Català	No
55.- SANTA EUGÈNIA	Santa Eugènia	Divulgació i cultura	Mensual	1.983	Bilingüe	No
56.- COMUNICACIÓ DE LLUC	Escorca	Assoc. Antics Blavets	Mensual	1.978	Català	No
57.- VORAMAR	Calvià	Club Paguera	Mensual	1ª. època 1.973	Català	No
58.- VORAMAR	Calvià	Paguera		1.984	Castellà - alemany	No
59.- CA'N PICAFORT	Sta. Margalida	Informació i cultura	Quinzenal	1.982	Bilingüe	Sí
60.- REVISTA DE SINEU	Sineu	Informació	Bimensual	1.981	Català	Sí
61.- SANTA BÀRBARA	Vilafranca	Parròquia	Irregular	1.980	Català	Sí
62.- POLLENÇA	Pollença	Ajuntament	Mensual	1.983	Català	No
63.- SA FONT	Son Servera	Col.lectiu Binicànella	Mensual	1.985		Sí
64.- BELLPUIG	Artà	Parròquia	Quinzenal	1.969	Bilingüe	Sí
65.- FLOR DE CARD	Sant Llorenç	C. C. Card	Mensual	1.973	Català	Sí
66.- SA COMUNA	Selva	Ajuntament	Bimensual	1.985	Bilingüe	No
67.- URXELLA	Pollença	Agrupació comunista	Semestral	1.981	Català	No
68.- L'AUBA	Pollença	Club Pollença	Mensual	1.971	Bilingüe	No
69.- COSTITX	Costitx					
70.- ES CASTELLET	Bunyola	Esbart de gent	Irregular			No
71.- PORTA VERMELLA	Alcúdia					
72.- PORTO CRISTO	Manacor					Sí
73.- PARÍS-BALEARES	S'Arracó					Sí
74.- CONVIVÈNCIA	Binissalem	Ajuntament	1 número			No
75.- MURO	Muro	Informació	Mensual	1.984	Bilingüe	No
76.- S'OU REDÓ	Sant Joan	Esbart de joves	1 número	1.978	Bilingüe	No

(1) Associació Premsa Forana

**Una cultura en marxa
per a tot un poble.**

Demaneu informació

**XARXA
CULTURAL**

Carrer Ample, 35 (Palau Mornau)
Telèfon 315 10 11 - Barcelona-2

Catàleg de publicacions periòdiques en català

El **Servei de Català** de l'Ajuntament de Vic amb col·laboració amb el **Servei del Llibre** de la Generalitat de Catalunya ha editat un catàleg de publicacions periòdiques en català. S'hi han volgut recollir les publicacions periòdiques en català que tinguin un abast de caire general —tot i que algunes que hi fiquen no el tenen— o bé, manifesten la intenció de tenir-lo i també les que tenen un interès que sobrepassa el marc estrictament comarcal. És, per aquest motiu, que les publicacions de caire comarcal o municipal no hi són ressenyades. No cal parlar ací —ja ho feim a un altre lloc d'aquest número de "LLUC"— de la gran empena que té actualment la **Prensa comarcal** a Catalunya i coneguda a Mallorca per **Prensa Forana**; el catàleg no pretén recollir-les.

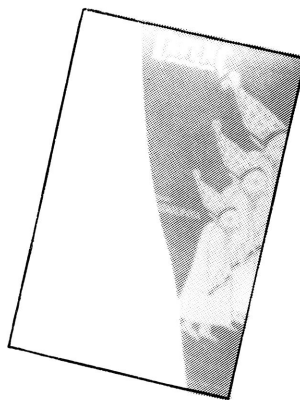
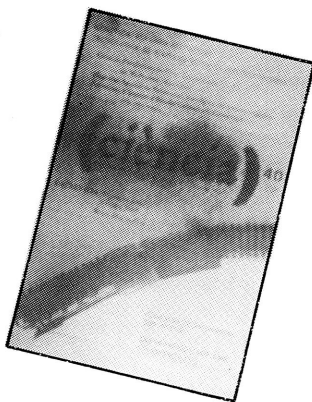
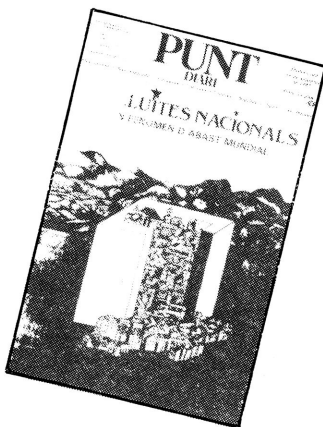
La seva funció pot ser la de presentar les publicacions que s'hi citen a una gran part de la població que, segurament, les desconeix. Essent la premsa en Catalunya una premsa atípica i minoritària, no gaudeix, tampoc, de les eines propagandístiques normals. Així, persones, entitats, biblioteques, centres d'ensenyament, etc. poden tenir-ne notícia de la seva existència.

Al catàleg hi ha mancances, però crec que s'han d'acceptar

com un primer pas —milloable— de cara a l'esdevenidor. De les seixanta-vuit publicacions catalogades, dues són diàries ("Avui" i "Punt Diari"); una, quasi diària ("Regió 7", amb cinc eixides per setmana); una bi-setmanal ("El 9 nou"); sis són setmanaris ("El món", "El Temps", "Ausona", "Presència", "Poble Andorrà", "Andorra 7"); una publicació és quinzenal ("El Llamp") i les altres tenen diferents freqüències d'aparició: mensuals, trimestrals, trimestrals o semestrals.

L'única publicació editada a les Illes que contempla aquest catàleg és la revista "LLUC" (bimestral que a partir de l'any 1.986 sortirà mensualment). També hi figura "Randa", publicació dedicada a temes monogràfics sobre les illes Balears, tot i que sigui editada a Barcelona.

Si a aquest catàleg hi adjuntem les publicacions que hi manquen —tema sobre el qual està treballant "LLUC"—, les anomenades de "Prensa Forana" (estiguin o no integrades dins l'Associació de Prensa Forana), les emissions de Televisió i de ràdio que es fan en català i algunes pàgines, ventureres, que inclouen els diaris en castellà, tindrem una primera aproximació a la minsa possibilitat que hi ha de fer periodisme o de publicar en català al nostre país.

Jornades de les publicacions periòdiques en català

El dia 10 de novembre passat, els representants de les publicacions assistents a l'acte de cloenda de les **Jornades de les publicacions periòdiques en català** van aprovar el manifest següent, que feim públic com a conclusió de les Jornades.

1 La iniciativa tinguda per l'Ajuntament de Vic d'organitzar les Jornades de Publicacions Periòdiques en Català és objecte d'agraïment i lloança, i es pot posar com un exemple de les nombroses iniciatives que poden dur a terme les institucions públiques amb el propòsit de contribuir a la promoció d'aquestes publicacions, enteses com a instruments essencials de la nostra normalització lingüística i cultural.

2 És obvi que la situació de la premsa catalana és atípica. No es pot comparar amb cap altra premsa nacional.

No sols som una nació relativament petita, sinó que el nostre mercat normal de lectors ens és disputat per una llengua forta i també oficial, i ningú no ignora que els quaranta anys de dictadura i de persecució de la nostra llengua ens han deixat unes generacions de catalans quasi-analfabets en llur pròpia llengua, i una manca de tradició d'empreses editorials de premsa (totes som molt joves —les capçaleres d'altres països amb les quals ens podem homologar són, moltes d'elles centenàries), acompanyada d'una manca de mecenatge suficient.

3 No caldria ni esmentar-ho, però no s'hi perd res a repetir-ho, que la nacionalitat catalana —indiscutible— ofereix i continuarà oferint un flanc molt vulnerable mentre només tinguem dos diaris

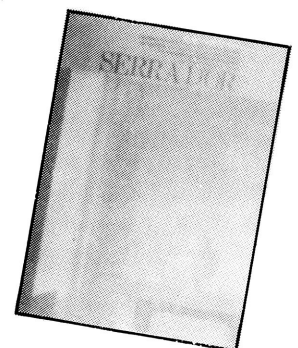
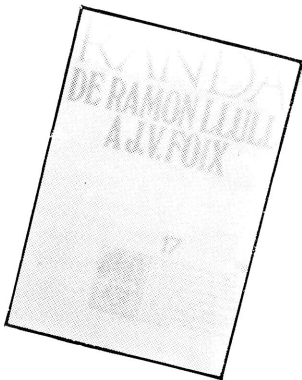
en català i unes publicacions periòdiques com les que tenim (no tenim, per exemple, un setmanari esportiu, un setmanari "frívol", etc.). Deixant de banda la premsa comarcal, el balanç quantitatiu és greument deficitari.

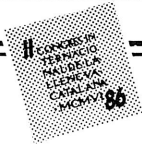
4 Les condicions de precarietat i d'angoixes amb les quals es bat un grapat de peoners per anar tirant endavant la nostra premsa són ben certes. Les dificultats pròpies de la crisi econòmica general i el fet que enlloc, avui, la premsa no sigui un bon negoci, s'afegeixen al dèficit nacional ja esmenat.

5 Estem convençuts que l'única manera de fer front a aquesta situació anòmala consisteix en assumir-la com una qüestió nacional i aportar-hi, per tant, solucions polítiques. Dit altrament, considerem erroni imaginar-se que uns quants empresaris particulars idealistes remuntaran, tots sols, encara que sigui amb algunes subvencions, no sols la difícil situació econòmica actual del sector, sinó també el dèficit històric i nacional del qual hem parlat.

6 Creiem, per tant, que cal que la normalització de tota la premsa i les publicacions periòdiques en llengua catalana, fins que aconseguixin l'expansió i la qualitat que exigeix el fet nacional que tots reclamem, sigui tractada com una veritable empresa de tota la nació catalana i, per consegüent, d'una manera especial per la Generalitat de Catalunya (i, en el seu cas, per la Generalitat Valenciana i el Consell General de les Illes) i també per totes les altres institucions del país.

Vic, 10 de novembre de 1985

Llibre Blanc sobre la Llengua Catalana

Joseph Gulsoy estudiarà la unitat dels mots catalans

El professor Joseph Gulsoy, catedràtic del Departament de Llengües Hispàniques de la Universitat de Toronto (Ontario, Canadà) i col·laborador de Joan Coromines en el Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana, és un dels catalanòfils encarregats, pel Dr. Antoni M. Badia i Margarit, president del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, de redactar el Llibre Blanc sobre la unitat de la llengua.

El Dr. Gulsoy, el qual en els propers tres dies dissertarà a l'Institut d'Estudis Catalans sobre diversos aspectes de la llengua i literatura catalanes, durà a terme el capítol corresponent a **els mots**. Joseph Gulsoy ha avançat recentment la metodologia de treball que s'utilitzarà per a demostrar la unitat dels mots de la Llengua Catalana. És previst de comparar escrits, do-

cuments, novel·les, etc., de les diverses àrees geogràfiques on es parla català i demostrar la correspondència i equivalència dels mots emprats per les distintes variants del català. Tindrà una especial importància l'estudi comparatiu de la novel·lística catalana a partir del segle XV.

Altres capítols del Llibre Blanc sobre la unitat de la Llengua Catalana són la història de la llengua, els sons, les formes, llengua i societat, etc. Giuseppe Tavani (Roma), Philip D. Rasico (Nashville, Tennessee, EUA), Max Wheeler (Liverpool), Georg Kremnitz (Münster), M. Claire Zimmermann (París) i José Antonio Pascual (Salamanca), són part dels estudiosos estrangers que treballaran en els diversos capítols del Llibre Blanc.

L'àmbit de «Llengua i Dret» fa patent la gravetat d'un recurs interposat pel govern de l'Estat

L'àmbit de «Llengua i Dret» del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana es creu en el deure de fer patent la gravetat del recurs interposat pel govern de l'Estat contra l'article 34 de la llei catalana 17/1985, de 23 de juliol, de la Funció Pública de l'Administració de la Generalitat, segons el qual en el procés de selecció del personal s'ha d'acreditar el coneixement de la llengua catalana, tant en l'expressió oral com en l'escripta.

L'exigència impugnada pel govern central és una conseqüència lògica del fet que la llengua catalana sigui la llengua pròpia de Catalunya (article 3.1 de l'Estatut) i de la Generalitat i l'Administració territorial catalana (article 5.1 de la llei de normalització lingüística a Catalunya), però, en darrer terme, una exigència deduïda del concepte mateix de la doble oficialitat dels articles 3.2 de la Constitució i 3.2 de l'Estatut.

És a dir, la doble oficialitat genera, primordialment, el dret de lliure elecció lingüística i, per tant, el dret del ciutadà a adreçar-se a les Administracions radicades a Catalunya, de paraula i per escrit, en la llen-

gua que prefereixi, sense que se li puguin exigir traduccions (article 2.2, al final, de la llei de normalització lingüística a Catalunya), dret al qual correspon, si no es vol que sigui il·lusori, la lògica disponibilitat administrativa. És a dir, l'Administració, els funcionaris, per tant, han d'estar a tot arreu de Catalunya i en tot moment, en condicions de no entorpir l'exercici pel ciutadà d'aquella elecció, que és totalment lliure.

Qualsevol actitud contrària abona el manteniment anticonstitucional de la posició privilegiada que el castellà va assolir en el sistema polític anterior, vulnera el mandat de respecte i protecció de les llengües territorials previstos a l'article 3.4 de la Constitució i, a vegades, com és el cas del recurs, implica una actitud corporativa, que anteposa l'interès particular del funcionari al del ciutadà que, en comparèixer davant d'ell, voldrà expressar-se en la llengua pròpia de Catalunya.

En darrer terme, estam davant d'un cas més d'utilització de la llengua com a instrument de dominació política.

El «Congrés Internacional de la Llengua Catalana» refusa diversos conceptes de la llei orgànica del Poder Judicial

L'àmbit de Llengua i Dret del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana ha examinat amb atenció l'article 231 de la llei orgànica de 1 de juliol de 1985 del Poder Judicial.

Vist el text del precepte a la llum del que disposen l'article 3 de la Constitució i els articles dels Estatuts de Catalunya, del País Valencià i de les Illes que regulen la doble oficialitat lingüística respectiva, entén que

aquell conté almenys tres conceptes que cal refusar:

El seu primer apartat fa una referència a la condició del castellà com a llengua oficial de l'Estat que no té el menor sentit en un text relatiu al Poder Judicial, car no és compatible amb el sentit atribuït per la sentència del Tribunal Constitucional de 28 de juliol de 1981 a l'apartat primer de l'article 3 de la Constitució, que és el precepte que estableix aquella condició.

El precepte admet sense cap limitació la compareixença en català de les parts i, per tant dels seus advocats, com també la de testimonis i pèrits, davant de Jutges i Tribunals. Admet igualment que les actuacions d'aquests es facin en català, però, segons l'apartat segon del precepte, al final, aquestes actuacions es faran en castellà si una de les parts del procés, al·legant ignorància que pugui produir indefensió, s'oposa a la redacció en aquella llengua.

Aquest fet, ultra contradir el criteri dels articles 9 i 12, respectivament, de la llei de normalització lingüística a Catalunya i de la llei d'ús i ensenyament del valencià, no impugnats pel govern de l'Estat, suposa una discriminació per a la llengua pròpia del territori, frontalment oposada al concepte mateix d'oficialitat.

Representa, a més, un remei desproporcionat, car el problema d'aquella ignorància s'ha de resoldre no més tècnicament, és a dir, a través del corresponent sistema de traducció, mai a través d'una disminució del caràcter oficial d'aquella llengua pròpia, que, ultra la seva inconstitucionalitat, implica una inadmissible inversió de valors, per tal com l'interès general, és a dir, l'ús normal de la llengua, es posposa a l'interès particular del grup social de parla castellana.

L'apartat quart de l'article 231 de referència preveu de manera estable, no transitòria, doncs, del dret a traducció d'ofici al castellà per a qui al·legui ignorància de la llengua catalana, fet que implica un nou privilegi per a aquell grup social i, per tant, una nova degradació del concepte de doble oficialitat.

L'àmbit de Dret i Llengua del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana subratlla especialment la gravetat del segon punt exposat, entèn inacceptablement la degradació de la posició judicial del català i acorda dirigir-se al Parlament de Catalunya, a les Corts Valencianes, al Parlament de les Illes i al governs respectius, interessant la interposició del corresponent recurs d'inconstitucionalitat.

L'Algaiars de Mar, a l'illa de Sardenya, amb una gran tradició catalana (Foto Pere Català)

L'Algaiars de Mar, Catalunya i el Mediterrani

A principis de novembre se celebrà a l'Algaiars de Mar un simposi sota el lema "L'Algaiars de Mar, Catalunya i la Mediterrània". Història d'una ciutat i d'una minoria lingüística a Itàlia.

L'objectiu d'aquest simposi fou el d'enfortir l'interès per la identitat històrica de l'Algaiars de Mar, pel paper que ha jugat en el comerç i l'economia del país, pels seus lligams culturals i lingüístics amb Catalunya i per la im-

portància d'aquesta i de les minories catalanes en la història europea.

En el simposi hi participaren no solament estudiosos sards, sinó també historiadors d'universitats italianes i estrangeres —entre elles les de París i Barcelona—.

L'Alguer és el darrer reducte de la colonització catalana de l'illa de Sardenya, que durà quatre segles i que culminà en el segle XIV quan Pere III decidí el repoblament de la vila amb súbdits seus, principalment del Penedès i del Camp de Tarragona. L'Alguer, poderosament fortificat, fou la base sòlida del poder militar català d'aquella zona.

Amb la pèrdua d'aquest, les relacions dels algueresos amb la resta dels catalans no foren repeses fins a mitjan segle XIX amb la correspondència entre Milà i

Fontanals i Josep Frank, i l'estada a L'Alguer del patrici reusenc Eduard Toda. L'any 1902 fou fundada la "Primera Agrupació Catalanista", alguns membres de la qual assistiren, l'any 1906, al "Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana".

De la missió enviada l'any 1922 per l'Institut d'Estudis Catalans nasqué una segona tongada de relacions relativament estables amb Catalunya i una represa de les activitats culturals amb altres països de parla catalana, represa a la qual s'ha donat el nom de "Retrobament".

Aquest simposi a l'Alguer i la participació activa dels seus representants en el "Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana", són la millor prova d'aquesta retrobada.

Es constitueix la Comissió Territorial Andorrana

A la Casa de la Vall d'Andorra la Vella, va tenir lloc a finals de novembre, la Constitució de la Comissió Territorial Andorrana del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

L'acte, al marge del que significa la constitució d'una altra Comissió Territorial del Congrés, té un marcat simbolisme si hom té en compte que Andorra —si-gui considerada com Estat, Principat o Senyoria— és l'única que des de temps immemorial té el català com a llengua oficial.

A les Valls, ni al dret espanyol ni al dret francès, mai no els ha estat reconegut cap valor legal per a dirimir les causes contencioses, les quals —segons recorda explícitament una ordinació del Consell General del 1753— han d'esser resoltes conformament als usos i costums propis del Principat, i pertoca exclusivament al dret comú i al català de suplir les seves eventuais deficiències.

El respecte a la llengua catalana s'estén més enllà de les seves fronteres doncs, el 1749, el Consell del Rei de França acordà, que "els recursos contra les sentències dels Jutges, seran tramesos als Jutges del Rosselló els quals, en conèixer el català, són els únics a poderlos rebre".

Val dir que el Cosell General ha estat el primer en vetllar per la llengua, ja que l'any 1898 acordà que els passaports no serien lliurats més en llengua castellana sinó en català, llengua oficial del país. I en època tan recent com l'any 1968 el Consell General fa pública una ordinació estatuïnt que, en esser el català la llengua oficial, totes les peticions adreçades a les Corporacions Públiques hauran d'esser redactades en l'esmentada llengua.

Andorra és, doncs, un dels marcs més adients per a les activitats del "II Congrés Internacional de la Llengua Catalana".

PRESENTACIÓ A LONDRES

Durant el mes de novembre passat tingué lloc a Londres la presentació del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana. L'acte es va incloure en el programa de la Conferència Anyal de la "Anglo-Catalan Society". En aquest es demanà als catalans i catalanòfils residents a Gran Bretanya que s'adherissin al Congrés.

EL CONGRÉS AL PAÍS VALENCIÀ

A finals de novembre es constituí a Castelló el Consell General d'Entitats Promotores del País Valencià i la Comissió Territorial del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

Castelló fou un marc adient per a portar a terme aquests actes ja que fou allí, on l'any 1932, tingué lloc una assemblea d'escriptors en la qual les principals institucions culturals del país com "Lo Rat Penat", "El Centre de Cultura Valenciana" i destacades personalitats del món intel·lectual, acceptaren formalment les normes ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans amb les quals es posà fi a l'anarquia ortogràfica dominant fins aleshores en els països de parla catalana.

El monestir de Sant Miquel de Cuixà ha estat lloc de reunió del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana a la Catalunya Nord.

Constituït el Consell General d'Entitats Promotores de la Catalunya Nord

En el monestir de Sant Miquel de Cuixà se constituí, dies passats el Consell General d'Entitats Promotores de la Catalunya Nord. Aquest Consell serà l'encarregat de preparar el terreny per a l'àrea científica del Congrés que, sota els auspicis de la Universitat de Perpinyà, estudiarà la presència del català en els mitjans de comunicació i en les noves tecnologies.

EL II CONGRÉS I EL CATALÀ SEPTENTRIONAL

El català septentrional s'estén bàsicament pel territori que comprèn les comarques del Rosselló, el Vallespir, el Conflent i el Capcir. Alguns trets característics del català septentrional s'estenen per la Cerdanya i la Vall de Ribes, el Ripollès i també pel nord de la Garrotxa i de l'Alt Empordà.

Sovint el català septentrional és anomenat rossellonès, tot i que, en sentit estricte, aquest nom des-

signa la parla de la comarca del Rosselló, que té com a centre Perpinyà, que és la capital de tot el territori al nord de les Alberes, on passa la frontera estatal. La frontera lingüística és ben marcada pel cantó de la costa, a Salses i l'estany de Leucata; però vers l'interior hi ha diverses parles, tant catalanes com occitanes, de transició.

Les relacions humanes de tot tipus han estat molt intenses a través de les Alberes amb les terres del nord de l'Empordà i de la Garrotxa, que formen una zona de transició entre el català septentrional i el central.

La població de les terres al nord de les Alberes, sota domini de l'Estat francès, és de 250 mil habitants dels quals gairebé la meitat és palesa en el català septentrional. No obstant això, darrerament s'ha desvetllat una nova consciència lingüística, que propicia diverses manifestacions culturals i que el Congrés Internacional de la Llengua no podia passar per alt.

L'acte a Sant Miquel de Cuixà i els que tindran lloc a Perpinyà el vinent maig són la millor prova que aquesta consciència no coneix fronteres.

C. M. F.

En el centenari del seu naixement

Memòria de Miquel Ferrà

per Josep M. Llompart

Era un home voltat de tardor. S'agradava de les roses humides de rosada, dels celatges delicats del capvespre i dels enyors subtils en la penombra, vora la llar encesa. Tenia un aire lleugerament britànic, un gest de distinció molt discreta, uns ulls meditatis, com d'òliba, amb algun llambreg fugisser de tristesa, i un parlar moderat, a mitja veu, entre amatent i sever. La seva presència us evocava de sobte un camp sembrat d'espígol, un prat verdíssim sota un cel de plom o la lentitud de la neu caient a l'altra banda dels vidres d'una cambra agombolada. Magre i un xic escardalenc, el seu cos traïa la sanitosa i imperceptible fortalesa de l'esportista del primer quart de segle. Sempre el recordaré amb gorra de visera i jaqueta de pana, més dret que un fus, tibet, seriós i digne, transitant pels carrers de Ciutat damunt una bicicleta quasi noucentista.

El vaig conèixer a la biblioteca de l'Institut. Jo era un adolescent i ell era un home aclaparat per la tragèdia del país. Parlava poc, a vegades de poesia, mai de la seva pròpia obra. Vaig retrobar-lo en algun aplec més o menys clandestí, li vaig sentir llegir els seus versos, no ens tractàrem gaire. Aleshores jo ja sabia ben bé qui era, coneixia la seva poesia, la seva noble i profunda actitud cívica. Mai no li vaig dir l'admiració que sentia cap a ell. Em va sorprendre la notícia del seu matrimoni en el llindar de la vellúria, desenllaç d'una història d'amor puríssim, constant i fidel; pocs anys després, en el cor d'una d'aquelles tardors que tant li plaïen, se'n va anar per sempre. Era el 1947. Havia nat el 7 de febrer de 1885, enguany ha fet cent anys.

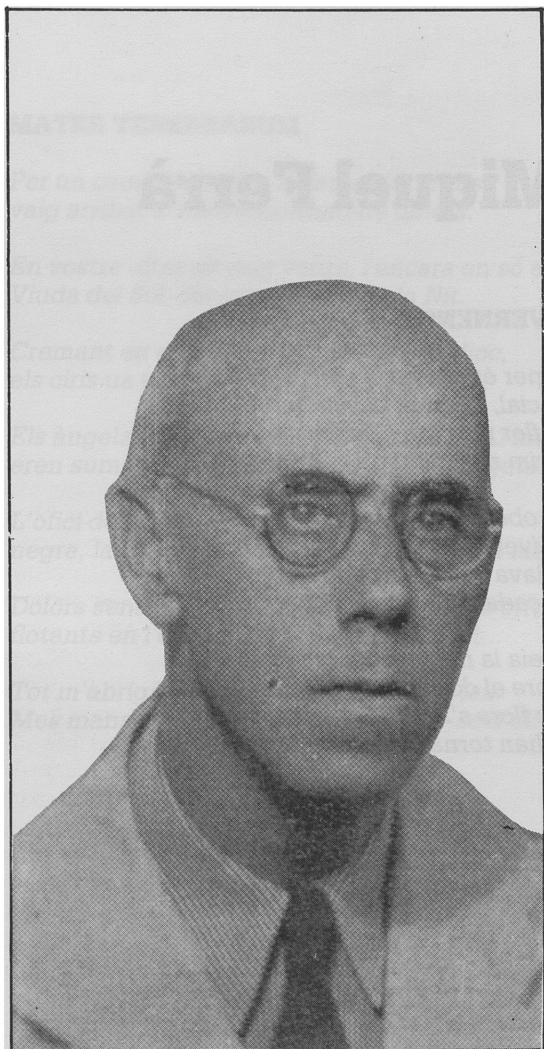
L'obra poètica de Miquel Ferrà és el producte més dens, més depurat i més transcendent que va donar aquella versió tan específicament insular del noucentisme que fou l'Escola Mallorquina. Una obra més aviat breu, recollida en el volum **A mig camí** (1926), on l'elegia punyent de Joan Alcover se subtilitza fins a esdevenir quintaessència d'elegia, gairebé música i perfil d'elegia. A Miquel Ferrà li manca sens dubte aquell àngel, aquella mena de màgia casolana que permetia a Maria Antònia Salvà convertir en poesia les coses més trivials; no té tampoc la sumptuositat acolorida i perfumada, tèrbola i sensual, de Llorenç Riber. Però de tots tres, de totes tres figures cabdals de l'Escola Mallorquina, és qui empeny l'expressió poètica cap a uns nivells més alts i més diguem-ne universals de rigor i d'exigèn-

cia. La poesia de Miquel Ferrà, tot i la seva mallorquinitat profunda, té un aire delicadament cosmopolita, finament europeu, i tal volta per això ha pogut suportar millor que la dels seus companys de lleva l'erosió del temps i els canvis de mentalitat i de perspectives. A Miquel Ferrà podem llegir-lo sempre des d'ara mateix, sense que ens calgui situar-nos en un altre temps. La seva obra ha envellit com els bons vins: guanyant, any rera any, en perfum i en potència, en sabor i en gràcia.

Elegia i paisatge: vet ací els dos pols al voltant dels quals gira aquesta poesia, com, en general, tota la de l'Escola Mallorquina. Al·ludíem abans Joan Alcover, autor d'algunes de les elegies més impressionants que s'han escrit en català, i poeta, tanmateix, de ben poc temperament elegíac. «Jo no tinc preferència pel dolor, és el dolor qui ha tingut preferència per mi», va manifestar en certa ocasió. Ferrà, en canvi, com Costa i Llobera, sí que tenia alguna preferència pel dolor. Vull dir que, així com l'elegia d'Alcover és de motivació biogràfica, tant la de Costa i Llobera com la de Miquel Ferrà són d'arrel més aviat psicològica. Alcover va ser poeta elegíac per necessitat; Costa i Ferrà ho foren gairebé per vocació.

La diferència en relació al seu mestre immediat és, doncs, subtil però profunda. D'aquí prové aquella estilització, aquelles llangors esfumants i quintaessenciades que abans esmentàvem. Si, traslladant les comparances a un pla musical, l'elegia d'Alcover pot evocar el patetisme de Beethoven, la de Miquel Ferrà podria suggerir el record d'algunes boiroses delicadeses de Debussy. O si voleu, tornant al pla de l'expressió poètica, del primer i més jove Juan Ramón Jiménez.

D'aquí prové també la predilecció del nostre poeta pels paisatges autumnals i crepusculars, pels paisatges solitaris i en repòs: no agitats de tempesta —com els de Costa i Llobera—, sinó suaument mullats de pluja. Uns paisatges tan tristos que, com els d'Antonio Machado, tenen ànima. En aquest ordre de coses, la consideració de l'actitud dels mestres i els deixebles de l'Escola Mallorquina davant el paisatge ens permetria d'establir ben significatives matisacions: Costa i Llobera o el paisatge en soledat, Joan Alcover o el paisatge amb figures, Miquel S. Oliver o el paisatge amb història, Llorenç Riber o el paisatge amb literatura, Miquel Ferrà o el paisatge amb ànima...

Elegia i paisatge, delicadesa i intimisme. La més refinada heretat de certs sectors del simbolisme i del post-simbolisme europeus. I la saviesa tècnica, la perfecció de la forma i del llenguatge. Miquel Ferrà, home de profundes lectures, va ser un verdader mestre de l'expressió poètica. Això li va permetre d'enriquir amb valuoses aportacions una de les tradicions més belles i consistents de l'Escola Mallorquina: la traducció poètica. En el recull **Les muses amigues**, publicat l'any 1920, va aplegar un conjunt de versions exemplars que revelen les seves predileccions: Tibullus i Goethe, Verlaine i D'Annunzio, Verhaeren i Moréas, Antero de Quental i Albert Samain... Un índex prou demostratiu de quins havien estat els seus llibres de capçalera i de quina era la línia on se situava la seva obra pròpia.

El poeta, però també el ciutadà. L'intimisme essencial del primer no va impedir que el segon participàs incansablement, coratjosament, en la lluita pel nostre país. Encara no s'han recollit —i caldria fer-ho amb urgència— la considerable quantitat d'articles i comentaris que Miquel Ferrà va escriure sobre temes civils, culturals i polítics. A través d'ells va construir un cos de

doctrina revelador del seu pensament profundament nacional i aferrissadament nacionalista. L'exquisidesa estètica no el va allunyar de la tasca i del combat quotidians, i el pur idealisme del seu esperit no el va privar d'un clar realisme a l'hora de servir la cultura nacional dels Països Catalans. Una sola vegada, i en circumstàncies ben tràgiques, el drama del ciutadà es va incorporar a la veu del poeta. L'any 1937, en el ple de les persecucions, les ignomínies i la barbàrie de la guerra civil, Miquel Ferrà, solitari i digne, dreçat en la seva extraordinària fermesa moral, va dedicar aquests versos estremidors a un amic i company d'empreses culturals, que, mort de por, s'havia desdit de tot, havia renegat de tot, i feia estentòries declaracions «de adhesión al Movimiento Nacional y a su Caudillo Franco»:

*Companyó qui ens has deixat
quan el cel s'entenebria,
quan l'Estel, velat de sang,
un fum d'odis obscuria,
tu que a l'hora del gran dol
abandones la família
i la nostra antiga fe
en la prova renunciés.
Vindrà un jorn, sols Déu el sap,
que a la llum de l'alba grisa
la coloma de la Pau
tornarà amb el brot d'oliva.
Finità la Passió,
—quina Pasqua dolorida!—
Hi haurà cendra en tots els cors,
apagats els focs de l'ira...
Un buf d'aire esfondrarà
els castells de la Mentida,
i la nua Veritat
brillarà de llum vestida...*

*Mes si el dia no ve mai
i, amb el cor ple d'agonia,
s'han de cloure els nostres ulls
en la nit sagnant i trista,
allavors, que el cel clement
ens ajunti en l'altra vida.
Jo no em moc del meu camí,
companyó, jo no en sabria;
vull morir fidel a Déu
i a la dama que he servida,
a l'amor posat en creu
i a l'Estel que fou ma guia:
me l'he ben clavat al cor,
sols amb ell l'arrencarien.*

Era gairebé un testament. Derrotat però no vençut, Miquel Ferrà es va recloure en la dignitat i en el silenci. Transitava pels carrers de Ciutat, tibet i seriós, amb la seva bicicleta quasi noucentista. Fins que els seus ulls es clogueren en aquella grisa i incerta alba, tota plena encara dels ecos de «la nit sagnant i trista»; però havent recobrat ja, tal volta, una feble, imperceptible, poruga espurna d'esperança.

JOSEP M. LLOMPART

Vuit poemes de Miquel Ferrà

CELS D'HIVERN

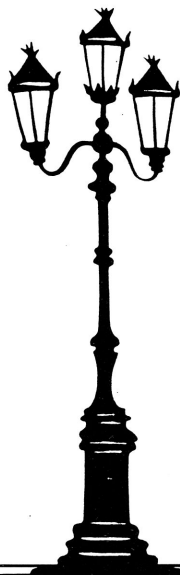
*El camp llagrimaja, solitari i erm,
sota l'agonia d'aquests cels d'hivern.*

*Dos riells de gebre solquen el camí;
dues fulles seques van pel ventolí.*

*Humitats doloroses xopen les arrels;
estremeixen l'aire tremolins crudels.*

*Un silenci pàl·lid regna en tot indret;
tot és mort: sols viuen les llavors i el fred.*

*Soledat glaçada, gestos desolats
de les branques nues sobre els cels morats...*

HIVERNENCA

*Gener és vingut; la nit reposa,
glacial, damunt el sementer.
La flor primera s'és desclosa
al cim més alt d'un ametler.*

*Ha obert son ull la flor veïna...
L'hivern regnava en la foscor;
callava l'aigua crestallina,
glaçada al fons del regueró.*

*Queia la neu, dispersa i clara,
sobre el dormit ametlerar.
Les flors s'han dit: no és hora encara.
I s'han tornades a acopar.*

SETEMBRE

*Aquella primavera ja és lluny per no tornar;
fugí batent ses ales en la claror xalesta.
De sos daurats ensomnis, una tristesa en resta,
i de ses flors tan belles, ni una en va fruitar.*

*Ara, que com una ombra l'estiu declina ja
i es va enboirant de llagrimas sa lluminosa festa,
no sents pertot difondre's, ànima meva, aquesta
sentor de flor marcida qui en l'aire se desfà?*

*Potser l'abril, d'enfora, l'últim adéu t'envia;
el seu record perfuma l'estiu en sa agonía,
encomanant als aires un mal d'enyorament.*

*Somriuen en les postes diafanitats llunyanes;
amb una delicada tristesa de germanes,
les roses de setembre s'esfullen lentament.*

MATER TENEBRARUM

*Per un camí de negres abismes interiors
vaig arribar a vostre santuari de dolors.*

*En vostre altar us vaig veure, i encara en só estremit.
Viuda del Sol, Senyora i Mare de la Nit.*

*Cremant en el misteri desconegut del lloc,
els ciris us voltaven de llàgrimes de foc.*

*Els àngels qui us estaven davant, graves i muts,
eren sumits dins una tristor d'àngels caiguts.*

*L'ofici de Tenebres els aires va endolar:
negra, la Nit cantava, com l'orgue i com el mar.*

*Dolors sense esperança i angúnies sense crit,
flotants en l'oceànic horror d'aquella nit...*

*Tot m'abrigàreu sota vostre fatal mantell.
Mes mans encara lluiten per deseixir-se d'ell.*

LAWN-TENNIS

*Flor d'Albió, la virginal i forta,
de faç de rosa i de cabell daurat:
per ella el lliure pler qui reconforta
i el verd ombratge i les frescors del prat.*

*Percudint l'aire amb el ressò tancat
de sa raqueta quan el **drift** rellança,
juga el partit, més bella que en la dansa,
àgil i prompta al giravolt sobtat.*

*I cada atzar de joc se la'n du tota.
Si en tornar la pilota rebota
sembla un gentil desdeny son moviment,*

*en perseguir-la adelerada frisa,
amb la gràcia viril d'una Artemisa,
la curta vesta bategant al vent.*

BOIS DE BOULOGNE

*Cel de gener. La boirina remulla
les matinals hivernenques grisors.
En els brancatges no resta cap fulla
sobre el desert llunyedar vaporós.*

*L'ampla avinguda d'alberes esgaia
prats qui verdeggen d'herbei eixerit.
A la ribera un desmai es desmaia
damunt les aigües d'un llac adormit.*

*Un cigne negre i vermell talla l'ona;
cèrcols de plata s'hi van dilatant.
Per dins els troncs, una blanca amazona
passa allà enfora amb un vol palpitant.*

NEU A MUNTANYA

*Neva en pau a la muntanya,
a trenc d'alba, pel cel gris.
Dins la vall, —s'escolta a penes
l'insensible fregadís—
el gener desfulla roses
d'ametlers del paradís.*

*Neva en pau; dolça mortalla
sobre el món en soledat.
L'aire fred, poblat de cendres,
és immòbil i encantat,
i dins l'aigua de la pica
remoreja el doll glaçat.*

*Trec el cap a la finestra:
dins el bosc no hi ha camins.
L'ull del gorg, en la blancura,
és més verd per allà endins;
mig colgada penja l'heura
a dàmunt els remolins.*

*Sobre el porxe i les teulades
va nevant, nevant, nevant...
Neva al caire de les penyes
i en la rama del vessant,
i damunt els braços negres
de l'alzina més gegant.*

*Oh Déu meu! ¿sou Vós darrera
d'eixa morta resplendor?
El meu cor sent la dolcesa
d'una albada interior.
En coixins de blanc silenci
s'és dormit el meu dolor.*

AUTUMNAL

*Octubre. La bosquina,
trista, ha begut l'aigüat.
Un gorg, una englantina,
i, entorn, la soledat.*

*En irisades gotes,
remulls fins a l'arrel,
els pins destil·len totes
les llàgrimes del cel.*

*Pengen els rams, i puja
l'olor del degotall;
i l'aigua de la pluja
fa tremolós mirall.*

*Sa esgarrifança, viva,
com l'ànima del fred,
diu que l'hivern arriba
pel caminó estret.*

*La rosa de cinc fulles,
amb un desmai gentil,
esflora ses despulles
dins l'estanyol tranquil.*

El llibre de Blanquerna: Crida a la utopia d'ençà de set segles

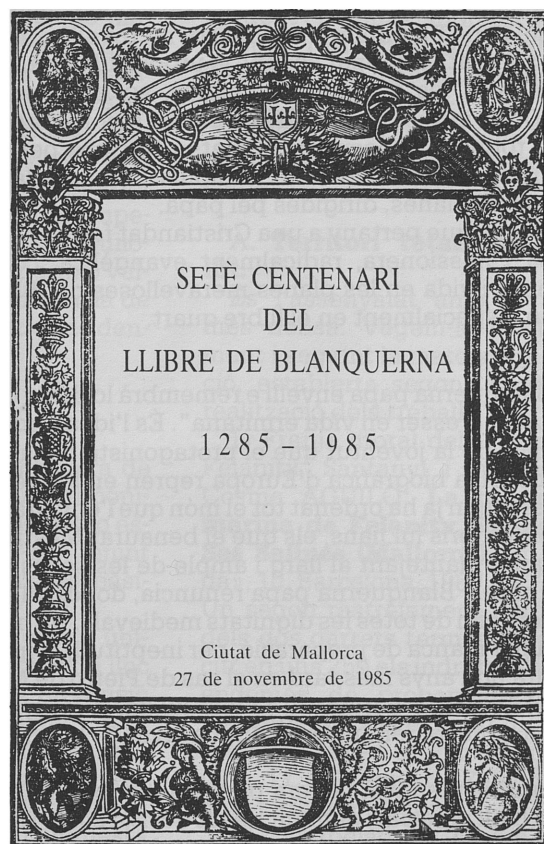
per Pere Llabrés

Tal volta més d'un retregui que ja són massa els centenaris. Cada any se n'escauen tants! Cal dir, però, que les commemoracions centenàries tenen un bon mèrit: la de refrescar la nostra memòria. Quan es tracta d'un personatge o d'un esdeveniment que afecta la col·lectivitat, aleshores és tota aquesta col·lectivitat que se sent qüestionada en la seva memòria col·lectiva.

Això creim que passa amb el **Llibre de Blanquerna**.

Obra de Ramon Llull quan arribà a la seva maduresa de pensador, de literat, d'home d'Església, de català de Mallorca fortament compromès en l'anàlisi i en el redreçament de la societat en què vivia, de la qual era membre prou conscient i despert per traçar-ne una reforma ampla i conseqüent amb els seus ideals: l'ideal de la Cristiandat que feia vint anys esperonava el seu esperit apostòlic de convertit.

Primer de tot, cal establir la data de la redacció: els anys 1283-1285 a Montpeller, la ciutat nadiua del rei En Jaume I. L'obra va ser escrita, pel que fa la narració biogràfica, i enllestida tota del principi a la fi. La línia narrativa és prou clara i ben conseqüent amb l'ideal propi de Ramon Llull. L'anàlisi literària interna de l'obra no suporta el que la renúncia del papa Blanquerna, al final del llibre, sigui un afegitó que Ramon Llull va endossar a la seva obra després de la renúncia del papa Celestí V, l'ermità Pietro de Morrone, l'any 1294. Res més lluny de la pobra figura del papa ermità, que hagué de renunciar al papat per incapacitat manifesta puix era una titella en mans del rei de Nàpols, que la gegantina personalitat de Blanquerna, el papa apostòlic, ideal de Ramon Llull, que sens dubte hauria estat l'ideal per a tots els qui sicerament aleshores desitjaven una reforma evangèlica del papat i de l'Església. Ramon Llull té ben clar, i ho manifesta i defensa al llarg de tota la seva novel·la, que l'ideal suprem és la vida ermitana, la contemplació pura, en un bell boscatge, en la llunyania de tot el que sigui mundà i pecaminós. Blanquerna jove té en el seu cor aquesta vocació i per això ho abandona tot per cercar un ermitatge on tot sol pugui sentir-se i meditar com l'amic de l'Amat. Però les vicissituds ben volgudes per Llull i amb una clara intenció pedagògica i prosselitista (per a la tasca que Ramon lo foll havia emprès), fan que Blanquerna passi pels diversos estaments eclesiàstics, per tal que, amb el seu poder de decisió, vagi reformant de cap a peus l'Església medieval. Blanquerna serà així monjo i prevere, abat, bisbe i final-

ment papa. El monestir, estatge de vida contemplativa i comunitària, no serà deixat sinó per voluntat del papa que vol que Blanquerna accepti el bisbat que li es ofert pels canonges més clarividents i evangèlics de la diòcesi. Més tard esdevindrà papa amb la condició que els Cardenals cooperin amb Blanquerna per retornar la Cristiandat medieval a un ideal autènticament evangèlic, tal com Crist havia volgut la seva Església i els Apòstols l'havien plantada en el món.

**L'ESGLÉSIA
NOSTRA**

Tota la Cristiandat medieval, en una utopia engrescadora i lluminosa, és presentada en els capítols que Llull dedica a l'apostolical estament. Res queda fora del pla reformador segons la tasca que el nostre convertit, il·luminat a Randa, s'havia imposat des que contemplà en la seva cambra, una nit del començament d'estiu, 'Jesucrist "penjat en creu, molt dolorat e apassionat". Va veure llavors les cinc nafres del Senyor. En la portada del seu llibre de Blanquerna es refereix a aquestes cinc nafres, i en veneració d'elles, divideix l'obra en cinc parts. Així curaria les nafres d'una època, d'una societat que ell volia dirigir decisivament cap als valors de l'Evangelí. Doncs bé, és en el llibre d'apostolical estament, on Llull, a través de l'organització de la cúria romana segons el "Gloria in excelsis Deo", impulsada pel papa Blanquerna, va descrivint tot allò que ha de ser adreçat i reformat segons la utopia lul·liana, que abraça totes les activitats humanes, socials i polítiques. Dues intuïcions del **Blanquerna** són reconegudes de tothom: la societat d'Estats i Nacions per implantar la pau a la Cristiandat i l'impuls universal de les missions cristianes, dirigides pel papa.

Tot allò que pertany a una Cristiandat forta i justa, pacífica i missionera, radicalment evangèlica, cobra moviment i vida en les planes meravelloses del **Blanquerna**, especialment en el llibre quart.

"Blanquerna papa envellí e remembrà lo desig que solia haver d'esser en vida ermitana". És l'ideal ardent i lluminós de la joventut que el protagonista de la primera novel·la biogràfica d'Europa reprèn en les seves velleses, quan ja ha ordenat tot el món que l'envolta segons els criteris lul·lians, els que el benaurat Mestre ja havia anat plantejant al llarg i ample de les seves primeres obres. Blanquerna papa renuncia, doncs, al seu ministeri, cim de totes les dignitats medievals. No hi renuncia per manca de preparació, per ineptitud, com esdevindrà nou anys més tard en el cas de Pietro de Morrone. No: també pertany a l'ideal lul·lià, a la utopia lul·liana aquesta renúncia al papat a favor de la vida ermitana.

Aquí resplendeix la vera personalitat cristiana de Ramon Llull, que part damunt de tot desitja esser i és el gran amic de l'Amat: així de clar, i ens ho prova a cada passa del seu discurs teològic i filosòfic, a cada plana d'uns llibres que prenen inspiració, en definitiva, en la contemplació del Crucificat i en el fulgor de la muntanya de la il·luminació.

No debades, doncs, enguany en la festa del beat Ramon Llull —dia 27 de novembre— s'hi va celebrar aquest setè centenari de l'acabament del Llibre de Blanquerna (1285-1985). El Centre d'Estudis Teològics de Mallorca en dugué l'organització. A la Basílica de Sant Francesc, que conserva les despulles del beat, es va celebrar una missa solemne, presidida pel bisbe de Mallorca, qui pronuncià l'homília. Després, al saló d'actes del Col·legi de Sant Francesc, es va desenrotllar un acte acadèmic, presidit pel bisbe de Mallorca i el President del Consell Insular de Mallorca, representants de l'Ajuntament de Ciutat i de la "Maioricensis Schola Lullistica" —que enguany celebrava també el cinquantè

aniversari de la seva fundació—, i el director del Centre d'Estudis Teològics, qui féu la presentació de l'acte. El P. Antoni Oliver i Monserrat, professor del CETEM, pronuncià una conferència amb aquest títol: «"Blanquerna" i "El Llibre de les Bèsties" de Mestre Ramon, un retaule de la vida medieval, una utopia de la reforma de l'Església i del món». Al final de l'acte es va repartir entre els assistents un fullet que porta el text de la presentació de l'acte, de l'homília del bisbe i de l'esmentada conferència, bellament editat amb el patrocini del Consell Insular de Mallorca. Aquesta publicació restarà com a memòria d'aquest centenari, que ha vingut a refrescar-nos aquesta memòria col·lectiva sobre un tresor de la nostra literatura, de la nostra millor tradició cristiana, del pensament del fill més gran d'aquesta illa nostra, de l'Església de Mallorca.

Vull acabar amb unes paraules del bisbe, Teodor Úbeda, pronunciades a l'homília de la festa del B. Ramon Llull:

Del Llibre de Blanquerna, voldria extreure en particular quatre ensenyances que em semblen especialment interessants per a nosaltres, els cristians d'avui, i per a la nostra Església.

1. *Cada un dels estats de la vida humana, cada una de les professions, cada una de les empreses i tasques de l'home, s'han de viure cristianament, d'acord amb l'ensenyança de Jesús i al servei dels germans i de tota la comunitat humana, lluny de l'egoisme personal i del propi interès, tenint com únic ideal absolut el Regne de Déu que l'Evangelí ens predica. Així, amb el testimoni de vida cristiana, serem llum, sal i llevat pel món d'avui; així podrem fer avançar l'evangelització i la transformació de la societat.*

2. *La nostra Església local, s'ha de configurar tota ella segons l'esperit de les benaventurances. Tots els qui volem esser membres vius i actius d'aquesta Església, no podem tenir altres ideals que els de la probesa, suavetat, plors penitencials, aflicció, misericòrdia, netedat de cor, pau, persecució, segons el projecte pastoral amb què ordenà son bisbat el bisbe Blanquerna.*

3. *Tota l'Església, en la seva dimensió universal, ha de ser missionera, portadora de pau, impulsora de cultura, promotora d'unes relacions cordials i solidàries entre tots els homes i tots els pobles. Atenta a una renovació constant, per mantenir-se pobre i humil com Jesús, despresa de poders i riqueses, i compromesa en l'alliberacoó dels més pobres, explotats i oprimits. Així planteja el papa Blanquerna la renovació de l'Església confiada al seu ministeri.*

4. *L'ideal suprem de l'home cristià és la unió amb Déu. Blanquerna, a través dels diversos estadis de la seva vida, manté fins al final la seva vocació primera, l'ideal irrenunciable: contemplar Déu en el diàleg de la vida ermitana, esser amic de l'Amat. Davant el delit de la unió mística, davant la pedra preciosa —del màxim valor— de la contemplació divina, perd interès tota altra opció. Blanquerna, per aconseguir aquest ideal suprem, renuncia fins i tot al papat, la màxima dignitat eclesiàstica i moral de l'època.*

PERE LLABRÉS I MARTORELL

Els reculls exhaustius de toponímia a Mallorca

per Onofre Rullan i Cosme Aguiló

La proliferació, modesta però ininterrompuda, de reculls exhaustius de toponímia a Mallorca, ha anat creant, cada vegada més, la necessitat d'actualitzar l'estat de la qüestió, perfilant la feina realitzada i estimant la possibilitat d'ampliar les demarcacions cobertes. La representació cartogràfica que oferim permet de comptabilitzar, amb una ullada ràpida i d'una manera senzilla, les àrees ja explorades de l'illa (A), les que s'estan investigant en l'actualitat (B), i les que, segons sembla, seran escorcollades en un futur pròxim (C) tal com ha estat anunciat pels autors dels respectius projectes.

Ens referim únicament a les recerques de toponímia rural, deixant de banda conscientment importants reculls de toponímia urbana, que ja han estat realitzats i alguns d'ells publicats: MIRALLES (1977), BIBILONI (1979), etc. Tampoc no registram les petites incursions fetes dins el camp de la talassonímia: AGUILÓ (1981), RULLAN (1984), etc.

Els membres mallorquins de la Societat d'Onomàstica tenim el propòsit de reunir-nos periòdicament —de fet ja hem duit a terme dues sessions de treball— per tal d'estar al corrent de totes les activitats que s'estan realitzant. En aquestes convocatòries hem anat convidant gent no integrada dins la Societat, sempre que hem tingut coneixença del seu interès per la toponímia, o l'onomàstica en general sense el condicionament d'haver iniciat alguna activitat relacionada amb el tema. Pensam que aquestes preses de contacte poden servir d'estimulant a l'hora de convèncer persones que no acaben d'estar decidides a començar reculls. Podem aplanar-los el camí i fer minvar les dificultats, aportant les nostres experiències perso-

nals, per modestes que siguin.

No cal dir que l'objectiu que persegüim és el veure salvats i en ús constant (no com a peces de museu) els cent mil topònims que, com a mínim, caplleven per la superfície insular, si són correctes els nostres càlculs. En principi, hom ha de desconfiar dels reculls fets en municipis plans de l'interior que ofereixin una densitat superior als 25/30 topònims per quilòmetre quadrat, sense que això vulgui presuposar la inexistència de superfícies ben explorades de densitat més baixa.

EL MAPA

Pretén donar una visió clara de l'estat actual dels reculls toponímics que han estat elaborats, o estan a punt d'elaborar-se, tenint present les dues premisses bàsiques següents:

1. **Exhaustivitat.** Incloem únicament els aplecs de noms de lloc dels quals coneixem la pretensió d'escombrar minuciosament tota la superfície sotmesa a exploració.

2. **Fonts orals.** El mapa reflecteix sols aquelles recopilacions que tenen per base l'enquesta oral, tot i que s'hagin pogut complementar mitjançant les fonts escrites.

Pot ocórrer que el qui doni una ullada superficial al mapa, sense haver llegit aquestes notes, n'obtingui una informació una mica falsejada, amb un cert allunyament de la realitat. La carta peca d'optimisme. Mentre no es vegin reculls enllestits, hom ha de desconfiar dels projectes faraònics. S'hi veuen anunciades ambiciosos empreses de dilatats territoris, que difícilment veurem acabades, i no perquè desconfiem de la capacitat dels autors, sinó perquè les experiències ens demostren que

una circumscripció massa grossa és dificultosament abastable per una sola persona, la qual acabarà perdent els ànims, sobretot si noté la seva residència en l'àmbit en qüestió o no disposa de molt de temps per dedicar-hi.

Passem ara a parlar dels tres tipus de trama representats sobre el mapa.

A. Territori totalment recollit.

És l'assenyalat amb la trama més densa. Vegem-lo detalladament i seguint la mateixa numeració, establerta segons l'ordre de realització dels treballs.

1. Franja litoral dels termes de Felanitx, Santanyí i les Salines. Cosme AGUILÓ: **La toponímia marina de Felanitx, Santanyí i Ses Salines (Mallorca)**. In «Randa», 10. Barcelona, 1980, pp. 73-82. Un segon rastrejament del litoral dels dos darrers termes ha acretut en uns 250 els indrets batejats, endemés de proporcionar unes 160 variants. Cal esperar una cosa consemblant en acabar-se el recull núm. 11, del terme de Felanitx, del qual parlarem després.

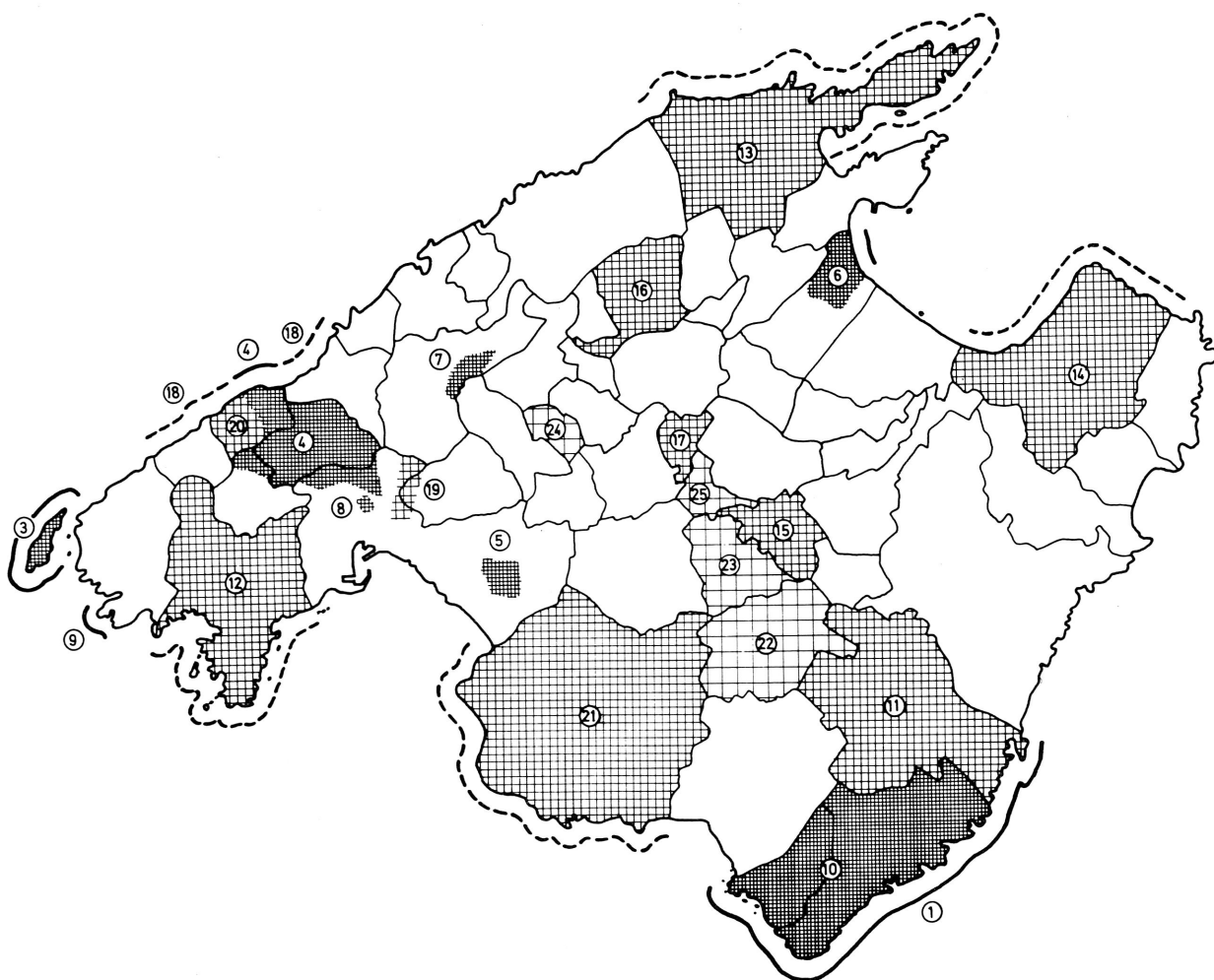
2. L'arxipèlag de Cabrera. Recollit per Cosme AGUILÓ en el **Mapa Toponímic de l'Arxipèlag de Cabrera**. Esc. 1:5000, 48 x 61 cm. Gráficas Miramar, Palma de Mallorca, 1980.

3. L'illa Dragonera. Recollit per Cosme AGUILÓ en el **Mapa Toponímic de Sa Dragonera**. Gráficas Miramar, Palma de Mallorca, 1982, 50 x 63 cm.

4. Esporles i la seva rodalia. És a dir, la totalitat del terme, Superna (de Puigpunyent), la zona nord-oriental de Banyalbufar amb la corresponent franja litoral, i la zona limítrofe de Palma. Tesi de llicenciatura de l'autor, llegida el 1984 a la Universitat de Palma. 2.350 topò-

ELS RECULLS EXHAUSTIUS DE TOPONÍMIA A MALLORCA

per Onofre Rullan i Cosme Aguiló
1985

LITORAL INTERIOR

A			TOTALMENT RECOLLIT
B			EN FASE DE RECOLLECCIÓ
C			RECOLLECCIÓ ANUNCIADA

nims recollits, sobre uns 62 qm.²
La toponímia del terme municipal d'Esporles i la seva rodalia. (Inèdit).

5. Zona d'antics aiguamolls del pla de Sant Jordi. Toponímia recollida per Jaume CORBERA. **Toponímia del Pla de Sant Jordi (Mallorca).** «S. d'Onomàstica» XV, 1984, pp. 32-38.

6. L'Albufera. Recollit en el **Mapa Toponímic i de Vegetació de S'Albufera.** In «Lluc» (Palma), núm. 720 (1985), pp. 22-23, per Miquel A. MARCH. El recull, que afecta la zona d'aiguamolls de Muro, comptabilitza un total de 147 topònims, incloent-hi els del litoral marí.

7. La comuna de Bunyola. Toponímia recollida per Pere BRUNET. **Entorn a la toponímia de Sa Comuna de Bunyola.** En premsa. Comunicació presentada al Col·loqui sobre «Les Fonts Orals», Palma, 1984, 8 fulls.

8. Zona del Secar de la Real. Recull duit a terme per Joan FONT; Climent PICORNELL; Onofre RULLAN i Ramon D. VILLALONGA. En premsa (veure addenda bibliogràfica).

9 Un petit sector del litoral d'Andratx, recollit pels mateixos autors de l'anterior. En premsa (veure addenda bibliogràfica).

10. Termes de Santanyí i les Salines. Territori d'uns 164 qm.² pràcticament recollit. L'aplec contendrà un nombre aproximat de sis milers de topònims amb la inclusió del litoral. **La toponímia de l'antic terme de Santanyí (Santanyí i Ses Salines).** Inèdit.

B. Territori en fase de recollecció.

És l'assenyalat amb la trama de mitjana densitat.

11. Terme de Felanitx. L'estan recollint Francesca NICOLAU, Maria OBRADOR i Maria A. PICÓ. És enllestida la part compresa entre la població i la mar, que representa aproximadament la meitat de la superfície del terme. La recollecció inclou el litoral.

12. Terme de Calvià amb el seu litoral. A cura de Josep NOGUEROL, que ha fet ja tota la badia de Santa Ponça, i l'interior fins al Capdellà.

13. Terme de Pollença amb el seu litoral. Miquel A. MARCH ja hi duu recollits uns dos milers de topònims, corresponents a la part muntanyosa del terme.

14. Terme d'Artà amb el seu litoral. Miquel PASTOR és l'autor d'aquesta recerca. No podem precisar els límits de l'àrea explorada.

15. Terme de Sant Joan. A càrrec de Joan FONT i Francesc CANUTO, que ja hi tenen uns 500 noms recollits.

16. Terme de Selva. En farà la recollecció n'Antoni ORDINES. Un avanç, inèdit, ja ha estat realitzat.

17. Terme de Costitx. Climent PICORNELL i Margarita MUNAR ja hi han començat la recopilació.

18. Franja litoral dels termes d'Estellencs, Banyalbufar i Valdemossa. Llorenç HOMAR hi duu recopilats uns 400 noms. Sembla que en aquesta zona ja queden pocs informadors, segons ha comentat l'autor.

19. Zona de la Indioteria amb una incursió al pla de Son Nebot de Marratxí. Tasca a càrrec de n'Antoni GINARD.

20. Zona sudoccidental interior de Banyalbufar. Onofre RULLAN

Què fa el Consell Insular en Agricultura

El Consell Insular de Mallorca té un programa d'adquisició de finques destinades a la protecció de la natura, a l'ús públic i a l'experimentació agrícola.

Ha elaborat un pla de rejuveniment de les plantacions de garrovers. Impulsa les fires agrícoles i ramaderes com a vehicle de potenciació del nostre camp. Per tal de millorar la cabanya du a terme una campanya de vacunació contra la brucel·losi i la tuberculosi i una altra de millora genètica.

Altres actuacions destacades són:

—Campanya d'adequació de molins de vent per a extracció d'aigua.

—Foment de la construcció de sitges per emmagatzemar pinsos.

—Instal·lació d'hivernacles a les escoles.

—Distribució de carpes per repoblar safareigs.

Consell Insular
de Mallorca

cl. Palau Reial, 1

l'ha començada, arrellegant uns 60 topònims dins la possessió de Planícia.

21. Terme de Llucmajor amb el seu litoral. A cura de Baltasar COLL i Jaume OLIVER. És el projecte més ambiciós de tots els anunciats. El terme té quasi 325 qm.² Creim que s'hi poden trobar deu milers de noms.

C. Territori de recol·lecció anunciada.

És l'assenyalat amb la trama més esclarissada. Dels quatre llocs que segueixen no n'hi ha cap que hagi estat encetat.

22. Terme de Porreres. L'Agrupació Cultural d'aquesta vila té el propòsit de recollir la toponímia del seu terme. Duu el capdavant de l'empresa en Joan BARCELÓ.

23. Terme de Montuïri. Joan MIRALLES ha anunciat la decisió de recopilar la toponímia del seu terme.

24. Terme de Consell. Ramon D. VILALLONGA en farà el recull.

25. Terme de Lloret. Andreu RAMIS serà qui durà a terme el recull.

Post scriptum: Estant ja redac-

tat aquest treball, hem tingut la grata notícia que el terme municipal de Lloret, ja ha estat encetat per n'Andreu Ramis (núm. 25), amb algunes zones ja recollides.

Una altra dada importantíssima és que n'Antoni Ordines ja té recollida la totalitat del terme de Selva. Per tant, al mapa hauria d'aparèixer amb la trama més estreta.

Dins la trama més clara (Recol·lecció anunciada) hi hauríem d'afegir Escorca (Rafel Juan) i Sóller-Fornalutx (diverses persones encapçalades per n'Antoni Nigorra Matamalas).

ADDENDA

Malgrat la manca d'estudis exhaustius de toponímia mallorquina, hi ha un nombre important de treballs no exhaustius o sectorials sobre aspectes molt diversos dels nostres noms de lloc.

La primera recol·lecció bibliogràfica sobre treballs de toponímia mallorquina és la que fou publicada per Climent PICORNELL, Onofre RULLAN i Ramon D. VILALLONGA (*). Posteriorment a aquest primer treball han aparegut un nombre important d'obres, articles i col·laboracions que eixamplen considerablement el corpus bibliogràfic de toponímia de les nostres illes.

És per tot això que creim oportú fer aquesta addenda bibliogràfica al treball esmentat que ben segur servirà d'ajut als que vulguin col·laborar a omplir de trama ben atapeïda el mapa que aquí presentam.

Hem de dir que els títols bibliogràfics que aquí presentam, són, per una banda alguns que foren oblidats al treball anterior i altres que han anat apareixent des de que fou publicat el treball mencionat.

Relació bibliogràfica alfabètica:

AGUILÓ, Cosme: **L'article literari a la toponímia de Mallorca.** «Última Hora» (Palma), (18-11-78), p. 16; també es troba a «Felanitx» (Felanitx), (18-11-78), p. 3.

AGUILÓ, Cosme: **Enquesta sobre els noms dels carrers.** «Última Hora» (Palma), 2-4-79, p. 33.

AGUILÓ, Cosme: **Sobre el mapa de Cabrera.** «Felanitx» (Felanitx), 24-1-81, p. 1 i 8.

AGUILÓ, Cosme: **El «mapa toponímic de Sa Dragonera». Justificació i objectius principals.** «Bolletí Informatiu (Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears)» (Palma), núm. 4 (1982), 41-43.

AGUILÓ, Cosme: **Sa Punta de sa Cossia, o sa Punta de sa Curria? Consideracions sobre un topònim del litoral de Santanyí.** «S. d'Onomàstica» (Barcelona), núm. 11 (1983), 24-26.

AGUILÓ, Cosme: **«Pontiró» i el tractament de la «o» àtona.** «S. d'Onomàstica» (Barcelona), núm. 16 (1984), 44-45.

AGUILÓ, Cosme: **Sobre l'ús de l'article dels topònims.** «Última Hora. Domingo» (Palma), núm. 184 (10-6-84), p. 20.

AGUILÓ, Cosme: **Sobre l'ús de l'article dels topònims.** «S. d'Onomàstica» (Barcelona), núm. 18 (1984), 9-12.

AGUILÓ, Cosme: **Onofre Rullan i Salamanca.— La toponímia del terme municipal d'Esporles i la seua rodalia (Tesi de llicenciatura), Palma 1984; Ms, 2 volums; 290 pg; 1 mapa; 9 fotografies.** «S. d'Onomàstica» (Barcelona), núm. 18 (1984), 61-62.

AGUILÓ, Cosme: **Tres noms de lloc felanitxers. I.—Es Carrer des Proissos.** «Felanitx» (Felanitx), 28-4-84, p. 10.

AGUILÓ, Cosme: **Tres noms de lloc felanitxers. II.—Es Cocons d'En Velar?** «Felanitx» (Felanitx), 5-5-84, p. 8.

AGUILÓ, Cosme: **Tres noms de lloc felanitxers. III.—Es Babo.** «Felanitx» (Felanitx), 19-5-84, p. 6.

AGUILÓ, Cosme: **«La cueva azul» o Sa cova blava? Són traduïbles els nostres noms de llocs?** «Sal i Xeixa» (Santanyí), núm. 16 (1985), p. 9.

AGUILÓ, Cosme: **Toponímia a Son Burguera.** «Felanitx» (Felanitx), núm. 2469 (1985), p. 3.

AGUILÓ, Cosme: **Sobre els mots «estell» i «espalmador» en la toponímia de Cabrera.** En premsa. Comunicació presentada al X Col. de la S. d'Onomàstica, València 1985.

BARCELÓ, Miquel: **Sobre Mayûrqa.** Museu de Mallorca (Quaderns de Ca la Gran Cristiana, núm. 2), Palma 1984, 143 pgs.

BIBILONI, Gabriel: **L'article dels topònims.** «Randa» (Barcelona), núm. 18 (1985), 111-137.

BRUNET, Pere: **Entorn a la toponímia de Sa Comuna de Bunyola.** En premsa. Comunicació presentada al Col·loqui sobre «Les Fonts Orals», Palma 1984, 8 fulls.

CAIMARI, Francesca: **Els noms de lloc de Sineu.** Edicions Cort. Ajuntament de Sineu. Sa Nostra. Sineu 1984, 24 pgs.

CAMPS, Biel: Recensió de l'obra de BIBILONI (1982). «Lluc» (Palma), núm. 712 (1983), p. 41.

CASTELLÓ, Juan: **La toponímia de Ibiza y Formentera.** «Boletín de la Cámara de Comercio, Industria y Navegación» (Palma), núm. 639 (1963), 71-86.

Còdex català del Llibre del Repartiment de Mallorca. Edició a cura de Ricard Soto Company. Palma

1984. Direcció General de Cultura del Govern Balear (Fonts documentals del Regne de Mallorca, I). 304 pgs.

CORBERA POU, Jaume: **Toponímia i llengua estàndard: entorn de l'article (I)**. «Última Hora. Domingo» (Palma), núm. 150 (13-5-84), 20-21.

CORBERA POU, Jaume: **Toponímia i llengua estàndard: entorn de l'article (i II)**. «Última Hora. Domingo» (Palma), núm. 151 (20-5-84), 20-21.

CORBERA POU, Jaume: **Toponímia i llengua estàndard, entorn de l'article**. «S. d'Onomàstica» (Barcelona), núm. 18 (1984), 1-8.

CORBERA POU, Jaume: **Toponímia del Pla de Sant Jordi (Mallorca)**. «S. d'Onomàstica» (Barcelona), núm. 15 (1984), 32-38.

COROMINES, Joan i MASCARÓ, Josep: **Toponímia mossàrab de les Balears. Passaratz (Porreres)**. «Llum d'Oli» (Porreres), núm. 27 (1984), p. 3.

ESTADES, A. i COLL, J.: **Una prova sobre el suposat origen àrab de la vila de Sóller**. «Sóller» (Sóller), núm. 4825 (1979).

FONT, Joan: **Entorn de la toponímia de Sant Joan**. En premsa. Comunicació presentada al Col·loqui sobre les Fonts Orals, Palma 1984, 16 fulls.

FONT, Joan; PICORNELL, Climent; RULLAN, Onofre i VILLALONGA, Ramon D.: **Toponímia del Secar de la Real**. Comunicació presentada al X Col. de la S. d'Onomàstica, València 1985.

FONT, Joan; PICORNELL, Climent; RULLAN, Onofre i VILLALONGA, Ramon D.: **Toponímia del litoral d'Andratx**. En premsa. Comunicació presentada al X Col. de la S. d'Onomàstica, València 1985.

FONT, Joan; MARCH, Miquel A.; PICORNELL, Climent; RULLAN, Onofre i VILLALONGA, Ramon D.: **Revisió i correcció toponímica del mapa 1:25.000 de les Illes Balears (Extrets)**. «S. d'Onomàstica» (Barcelona), núm. 19 (1985), 1-8.

FONT, Joan; MARCH, Miquel A.; PICORNELL, Climent; RULLAN, Onofre i VILLALONGA, Ramon D.: **La toponímia de l'illa de Menorca**. Inèdit. Informe per al Consell Insular de Menorca. Palma 1984, 120 pgs.

FURIÓ, Antonio: **Carta histórico-crítica sobre el lugar de la antigua Cinium en la época que los romanos ocuparon la isla de Mallorca**. Imp. Gelabert. Palma 1842. 48 pgs.

GALMES DE FUENTES, Alvaro: **Etimología árabe del topónimo «Manacor», Mallorca**. «Estudis en memòria del Professor M. Sanchis Guarner. Universitat de València» (València), 1984, 125-127.

GALMES DE FUENTES, Alvaro: **Toponímia de las Baleares y etimología popular**. Comunicació presentada al Col. sobre les Fonts Orals, Palma 1984.

GARCIA, Teresa: **Alguns topònims de la Vall de Sóller**. Treball de curs inèdit, s/d. 59 fulls.

GINARD, Antoni: **El camí de na Cerdana, un topònim a corregir**. «Última Hora. Domingo» (Palma), núm. 197 (17-2-85), p. 20.

GRIMALT, Josep A.: **Més sobre els carrers de Felanitx. I**. «Felanitx» (Felanitx), núm. 2424 (24-11-84), p. 3.

GRIMALT, Josep A.: **Més sobre els carrers de Felanitx. II**. «Felanitx» (Felanitx), núm. 2425 (1-12-84), p. 3.

HOMAR, Llorenç i RULLAN, Onofre: **Informe sobre els noms dels carrers i places d'Esporles**. Informe inèdit per l'Ajuntament d'Esporles. 24 fulls, en premsa a «Lluc» (Palma), 1985.

Itinerari toponímic a Son Bou. IX Setmana de Renovació Educativa. Pina (Algaida), policopiat inèdit. Pina 1985.

MARCH, Miquel A.: **Mapa Toponímic i de Vegetació de S'Albufera**. «Lluc» (Palma), núm. 720 (1985), 22-23.

MASCARÓ, Josep: **Menorca, un museo al aire libre**. «La Vanguardia» (Barcelona), 17-7-83.

MAYER, Marcos i RODÁ, Isabel: **Consideraciones sobre el topónimo «Pollentia» y el asentamiento romano en la bahía de Pollensa**. «Symposium de arqueología. Pollentia y la romanización de las Baleares» (Alcúdia, juliol 1977), Mallorca 1983, 23-24.

MIRALLES, Joan: **La història oral. Qüestionari i guia didàctica**. Ed. Moll. Palma 1985. 149 pgs.

PICORNELL, Climent: **El Parlament de Balears y la toponímia**. «Diario de Mallorca» (Palma), (23-3-84), p. 19.

POVEDA, Àngel: **Sobre los distritos, las explotaciones y la toponímia clánica de Yabisa (Eivissa)**. «Estudios Árabes» (Alacant), núm. 1 (1984).

ROKSETH, Pierre: **Terminologie de la Culture des Céréales a Majorque**. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona 1922. 215 pgs.

ROSSELLÓ, Vicenç M.: **Notes toponímiques sobre el mapa de Mallorca del canonge Despuig**. «Estudis en memòria del Professor M. Sanchis Guarner», Universitat de València 1984, 309-315.

RULLAN, Onofre: **La toponímia del terme municipal d'Esporles i la seua rodalia**. Tesi de llicenciatura inèdita. Universitat de les Illes Balears 1984. 2 vols. 1984. 298 pgs.

RULLAN, Onofre: **La toponímia dels voltants del nou polígon universitari**. Comunicació presentada al Col. sobre les Fonts Orals. En premsa. Palma 1984. 9 fulls.

RULLAN, Onofre: **Els noms dels Colls de Tords d'Esporles i la seua rodalia**. Comunicació presentada al X Col. de la S. d'Onomàstica. En premsa. València 1985.

SEGUÍ, José I.: **La costa de Menorca**. Club Marítim de Mahón, Maó 1983.

SIQUEIR, Bartomeu: **Places i carrers de Sa Pobla**. Editat per la «Cooperativa Agrícola Poblense». Sa Pobla 1984. 157 pgs.

VENY, Joan: **La toponímia**. «Santanyí» (Santanyí), núm. 62 (7-5-60), p. 4.

VIDAL, Jaume: **Onomàstica mallorquina del segle XIII**. «S. d'Onomàstica» (Barcelona), núm. 17 (1984), 60-61.

XAMENA, Pere: **Els carrers de Felanitx**. Ed. Ramon Llull. Felanitx 1983. 82 pgs.

(*) PICORNELL, Climent; RULLAN, Onofre i VILLALONGA, Ramon D.: **Recull bibliogràfic de toponímia de les Illes Balears**. «Trabajos de Geografía» (Palma), núm. 37 (1980) 21-40.

FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS

Seminari de Neuropediatria Bàsica

Del dia 1 de febrer al 3 de maig del proper any 1986, a la Sala d'Actes de l'Obra Social de la Caixa de Pensions, a Palma de Mallorca, tindrà lloc un Seminari de Neuropediatria Bàsica. A les 10 del matí.

El seminari està orientat a subministrar les bases teòriques i pràctiques dels trastorns neurològics més comuns en el nin i que siguin d'especial interès per als professionals no metges involucrats en el maneig dels infants (psicòlegs, pedagogs, mestres, educadors especialitzats, etc.).

Es destinarà una part del temps a la presentació i discussió de casos clínics.

Serà dirigit aquest Seminari pel Prof. **Emilio Fernández Alvarez**, cap del servei de Neuropediatria de l'Hospital de Sant Joan de Déu de Barcelona i membre del Comitè d'experts en deficiència mental de la Generalitat de Catalunya. El Prof. Fernández Alvarez és doctor en Medicina per la Universitat de Barcelona i va cursar l'especialitat de Neuropediatria a Londres i a París. Ha estat president de la «Société Européenne de Neurologie infantile» i de la «Sociedad Española de Neuropediatria». Ha donat conferències a les Universitats de Lovaina, Oxford, Sao Paulo i Siena. Actualment és el president de l'Associació espanyola de malalties musculars.

Vet aquí el programa a desenrotllar des del dia 1 de febrer:

Dia 1 de febrer

EL DESENVOLUPAMENT PSICOMOTOR DE 0 A 2 ANYS. LES SEVES LLEIS.

- Desenvolupament postural.
- Desenvolupament sensorial.
- Manipulació.
- Llenguatge.
- Conducta adaptativa.
- Taules de desenvolupament.
- Test d'screening. Test de desenvolupament.

El coneixement de la normalitat és imprescindible per a poder detectar, valorar i intentar corregir les desviacions del desenvolupament del nin.

Després d'una ràpida visió de les seves teòriques, es discutiran els aspectes dominants del desenvolupament normal. Es contrastaran les dades obtingudes amb el recent estudi de 1.702 infants normals (Programma Llevant) amb les observacions clàssiques de Gesell, Touwen, Buhler, etc.

Finalment, es discutirà la utilitat dels tests d'screening i de desenvolupament, que són els més usats en els nostres medis.

Dia 8 de febrer**LES LESIONS PRE I PERINATALS DEL SISTEMA NERVIÓS**

— Sistema nerviós i agressió. Vulnerabilitat. Placitat.

- Concepte de paràlisi cerebral. Causes.
- Tipus. Signes d'alarma.
- El nin d'alt risc.
- Pronòstic.
- Terapèutica.

Les conseqüències de l'agressió sobre el sistema nerviós que s'està desenvolupant, vendran determinades, no únicament, per les característiques de la dita agressió, sinó per la vulnerabilitat del sistema nerviós, així com per la capacitat d'aquest d'acomodar-se a la nova situació funcional (adaptabilitat).

Es comentaran les causes, tipus, signes d'alarma, pronòstic i terapèutica de l'anomenada paràlisi cerebral.

El concepte i criteris de definició de l'infant d'alt risc seran objecte d'estudi.

Dia 22 de febrer**LES EPILÈPSIES**

— Criteri-diagnòstics. Classificació. Principals tipus de crisi.

- Valor de l'EEG.
- Epilèpsia i retard mental. Epilèpsia i trastorns de conducta.
- Antiepilèptics. Llurs efectes.

Els fenòmens comicials són els signes de disfunció més freqüents del sistema nerviós. La seva prevalença és encara més gran en l'infant que en l'adult.

Els professionals dedicats al nin amb deficiència s'enfronten sovint amb diagnòstics, tractaments i exàmens complementaris (EEG), de difícil valoració.

En aquest seminari, endemés dels criteris diagnòstics de la classificació dels principals tipus d'epilèpsia, es discutiran, entre d'altres, el significat i els límits de l'EEG, la relació entre l'epilèpsia i el retard mental o el trastorn de conducta i els efectes indesitjables dels antiepilèptics.

Dia 8 de març**DISFUNCIÓ CEREBRAL MÍNIMA**

- Hiperquinèsia.
- Dislèxia, disgrafia.
- Signes de disfunció cerebral menor.
- Conducta terapèutica.

Dins dels trastorns del desenvolupament de l'infant, es tracta del camp en què és més necessària l'acció interdisciplinària del neuropediatra, paidopsiquiatra, psicòleg, educador, logopeda, etc.

Les bases neurològiques dels trastorns hiperquinètics, de lateralització, orientació espacio-temporal, seran, entre d'altres, escomesos en aquest seminari.

Dia 22 de març**ELS TRASTORNS DEL MOVIMENT**

- Sistema extrapiramidal.
- Sistema cerebel·los-atàxia.
- Moviments anormals.
- Síndrome cerebel·los.
- Estereotípies, sincinèssies.

Els sistemes piramidal, extrapiramidal i cerebel·los són els instruments executors dels diferents tipus de moviment.

Els seus trastorns repercutiran en una àmplia gamma d'ativitats: postura, equilibri, coordinació, sincinèssies, etc. sofriran una pertorbació d'acord amb les estructures alterades.

L'avenç impressionant en el coneixement dels neurotransmissors i neuromoduladors col·loca aquest camp de la ciència en la màxima actualitat.

Dia 5 d'abril**ELS TRASTORNS EPISÒDICS NO EPILÈPTICS**

- Cefalea. Migranyes.
- Espasme del sanglot.
- Vertigen paroxístic.
- Convulsions febrils.

Una sèrie de fenòmens que tenen com a comú denominador l'esser benignes i presentar-se esporàdicament, són comentats en aquest seminari. Alguns són propis de l'infant petit, com l'anomenat espasme del sanglot o el vertigen paroxístic. Altres, poden donar-se a qualsevol edat, com, per exemple, les cefalees.

L'elevada incidència de les convulsions ocasionades per la febre, obliga, també en aquest cas, a comentar-ho.

Dia 19 d'abril**EL VALOR DE LA HISTÒRIA CLÍNICA**

- Antecedents.
- L'examen neurològic.
- Signes i símptomes.

Rompent amb l'esquema tradicional és ara, després d'haver escomès un nombre considerable d'aspectes clínics, quan creim que la discussió sobre les dades significatives a recollir en una història clínica, el valor i el contingut dels signes i símptomes neurològics pot esser més útil.

Dia 3 de maig

Aquesta darrera jornada estarà dedicada a fer una recopilació general, discussió i comentaris sobre tot allò tractat en el seminari.

INFORMACIÓ I INSCRIPCIÓ:

Obra Social de la Caixa de Pensions.
Avinguda Alexandre Rosselló, 40. Ciutat de Mallorca.
Tel. 46 45 50.

Quota d'inscripció: 4.000 ptes.
Les places són limitades.

Encontres de compositors

La importància d'un esdeveniment

LA MÚSICA D'ARA

Pocs esdeveniments artístics són entesos en el seu just moment. Pocs corrents d'avantguarda arriben al gran públic. En general, la mentalitat de l'artista és revolucionària, almanco la mentalitat de l'artista innovador. La seva obra és, com per definició, rebutjada, mai ben acollida en el seu naixement. I és que els llenguatges de la societat (això és, els llenguatges artístics) van pel davant de la pròpia crítica. Una obra d'Art no és entesa en el moment de la seva gestació. Massa exemples trobaríem per il·lustrar aquestes paraules.

I de totes les manifestacions artístiques és la Música una de les que ocupen els primers llocs dins l'escalafó de les incomprendiments. (Ara i aquí, quan escric «Música» vull referir-me a la mal anomenada «Música culta» o «Música clàssica», la menys allunyada dels cànons comercials). Diria que per davant de la literatura i de la pintura. Les partitures d'avui no seran enteses fins demà o demà passat. No basta una sola jornada per acceptar les composicions musicals (Cada lector pot substituir el mot «jornada» per la unitat de temps que més li convengui). Schonberg és, avui, encara un estrany i això que morí el 1951. I si bé enguany el seu «Moses und Aaron» ha obert la temporada del Liceu de Barcelona, no han mancat les crítiques a l'atreuiment («Per què no obrir amb una obra més tradicional?» hem llegit a la premsa).

Les partitures necessiten temps de repòs fins arribar a ser considerades «clàssiques», en el sentit més general de l'expressió. Més temps encara que les pintures i els textos.

SON BIELÍ

A la sortida de Búger, al costat d'una costa empinada, entre quatre garrovers, apartada de les construccions del poble, combinant la pedra amb l'entorn, una casa de foravila, pagesa, petita i arreglada, aglutina un esperit musical inquiet, nou, d'avantguarda. Son Bieli és un lloc interessant, enllà hi té el seu centre la fundació A.C.A. (Àrea de creació acústica) i en el qual s'hi enregistren els discos del segell U.M. (Unió de música).

A l'entorn de Son Bieli, ha nascut una tasca important de difusió i de promoció de la Música contemporània. La Fundació A.C.A. conserva i arxiva documents que, sinó ara més endavant, poden arribar a ser dignes d'estudi: des de col·laboracions signades per musicòlegs de prestigi fins a partitures inèdites que esperen ser estrenades (què és d'una obra d'Art si no arriba a

Cartells anunciant els «Encontres VI» al Teatre Principal de Ciutat
(Foto Tomeu Amorós)

veure la llum? És Art una creació que la societat ignora?). El segell discogràfic U.M. per altra banda cuida l'edició periòdica de discos de compositors actuals. D'Unió de músics han sortit l'obra per a piano d'Antoni Matheu (interpretada per Margalida Palou) o part de l'obra per cambra d'Antoni Torrandell (interpretada per Joan Moll i Roger Loewengut)... gravacions que han aconseguit en certa mesura fomentar l'interès cap els compositors del segle XX, i sobretot cap els nostres compositors.

Sota l'esperit de Pitàgores (la Natura és el nombre), matemàtic, investigador dels sistemes harmònics, creador d'unes bases utilitzades en tota la Música occidental i la influència del compositor John Cage (iniciador d'un esperit artístic de retorn a la Natura) el qual ha utilitzat a les seves composicions instruments «naturals» degudament preparats, el grup de Son Bieli realitza un treball valorat més enllà dels nostres indrets: la revista musical «Ritmo» ha sortit sempre en defensa del grup, Javier Maderuelo el cita com a exemple a seguir al volum «Una Música para los 80» (1)...

ELS ENCONTRES: UNA MICA D'HISTÒRIA

Doncs bé, de Son Bieli, a Búger, surten cada any els «Encontres de Compositors», que han arribat fa uns mesos a la seva sisena edició (octubre 1985).

Segons Antoni Caimari, autèntic creador d'aquest projecte, els «encontres» varen néixer a partir d'un article que Llorenç Barber publicà a la revista «Ozono» fa uns anys: «Li vaig expressar la necessitat urgent d'iniciar una plataforma de difusió de la Música d'avui», comenta Caimari, i afegeix: «Barber ho va veure tot d'una amb bons ulls». Així, el mes de juliol de 1980 i al Saló Cultural de Sa Pobla, tingué lloc la primera cita, el que seria «Encontre I». Llorenç Balsach, Amadeu Marin i el propi Llorenç Barber donaren a conèixer la seva obra, «explicant-la» al públic. I és aquí el punt fort dels «Encontres», el propi autor té un diàleg amb el públic. Aquesta és la originalitat de l'invent: és el propi creador qui ens mostra la creació. L'Art, així pren una nova dimensió. La crítica es pot fer amb més coneixement de causa. Els «Encontres» representen veritables «encontres» amb els músics... No és, doncs, apropiat el títol?

D'aquella primera edició de 1985 a Sa Pobla fins a la que ha tingut lloc darrerament, l'esperit dels «Encontres» s'ha mantingut intacte: tres compositors (un número màgic per afegir a l'esperit pitagòric), any rera any, han mostrat la seva obra. El que sí ha canviat des d'aquell primer contacte ha estat el lloc. Del Centre Cultural de Sa Pobla al Teatre Principal de Ciutat. Aquest ha acollit les successives edicions, les quals han estat possibles gràcies al patrocini d'entitats pú-

bliques com són ara l'Institut d'Estudis Baleàrics, el Consell Insular de Mallorca i els Ajuntaments de Palma i de Sa Pobla (ajuntaments que subvencionen l'edició dels discos que surten a partir dels «Encontres»). Recentment han aparegut els L.P. corresponents als «Encontres I i II» i s'està preparant l'edició del «Encontres III».

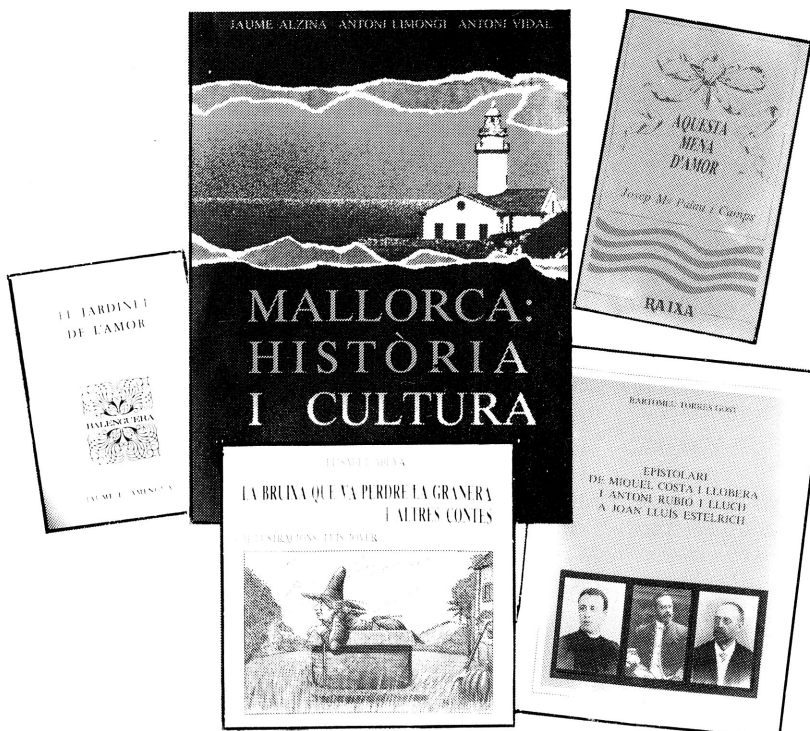
Fins ara, han passat per la Mostra els següents compositors: Antoni Matheu, J. Lluís Berenguer, Enrique X. Macías (el 1981), Llorenç Galmés, Silvia Sommer-Meinhardt Rüdenauer, Benet Casablanca (el 1982), Antoni-Olaf Sabater, Eduardo Polonio, Josep M. Mestres Quadreny (el 1983), Ramon Barce, Javier Maderuelo, Andrés Lewin Richter (el 1984) i Emiliano del Cerro, Ramon Farran i Josep Soler (el 1985).

En resum, la valoració que s'ha de fer dels «Encontres» és altament positiva. Tant com experiència enriquidora i cultural com pel fet de ser única dins el seu estil. Diverses mostres tenen la Música contemporània com a protagonista, però cap d'elles amb aquest caire directe de ser presentada pel propi compositor.

PERE ESTELRICH I MASSUTÍ

(1) **Una Música para los 80** de J. Maderuelo (Editorial Garsi. Col·lecció Metaphora núm. 2).

DARRERES NOVETATS DE L'EDITORIAL MOLL

- Josep M.ª Palau i Camps, **Aquesta mena d'amor.** Biblioteca Raixa, 139.*
- Jaume E. Amengual, **El jardinet de l'amor.** Biblioteca Balenguera, 37.*
- Bartomeu Torres Gost, **Epistolari de Miquel Costa i Llobera i Antoni Rubió i Lluch a Joan Lluís Estelrich.** Biblioteca Els Treballs i els Dies, 27.*
- Elisabet Abeyà, **La bruina que va perdre la granera i altres contes.***
- J. Alzina, A. Limongi, A. Vidal, **Mallorca: Història i Cultura.***

editorial
MOLL

Torre de l'Amor, 4, Palma de Mallorca

Història Àrab Balear

Un congrés polèmic

per Mikel de Epalza

Del 28 al 30 de novembre, s'han organitzat a Palma les V Jornades d'Estudis Històrics Locals, consagra-des, enguany, a la història del període àrab de la història balear (segles VIII-XIII). Sota el patrocini de l'Institut d'Estudis Baleàrics, les han organitzades el seu Secretari General Jordi Gayà Estelrich, i Guillem Rosselló Bordoy, Director del Museu de Mallorca i reconeguda autoritat en història àrab balear. La participació d'una trentena d'investigadors, de Mallorca i fora Mallorca, indica per ella mateixa la importància de l'encontre, les actes del qual hom espera que es publiquin ben prest, car seran una fita dins les investigacions sobre més de mig mil·lenari de la història de les Illes.

Entre les novetats d'aquest congrés hom de reconèixer, en primer terme, que hi hagué enfrontaments científics i que aquests enfrontaments foren greus. Maldarem d'explicar-los.

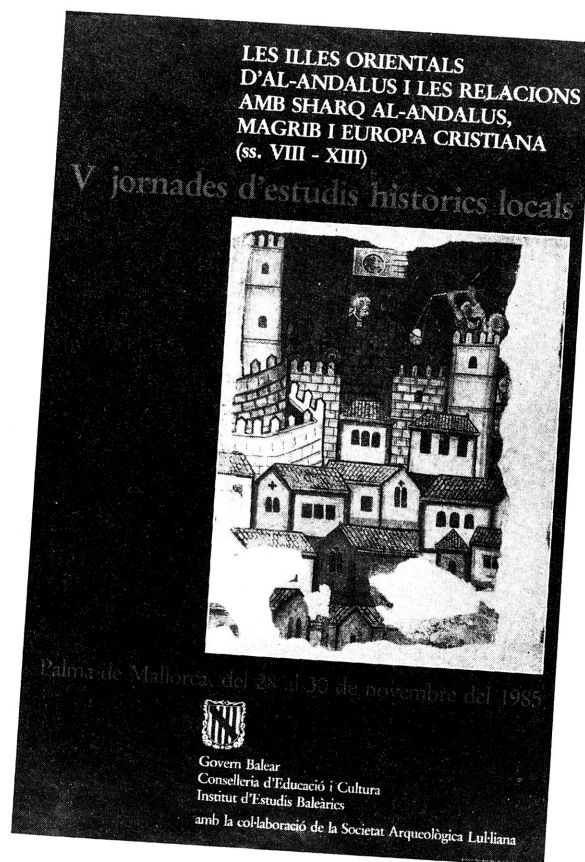
En la història àrab balear, tots depenen del llibre de Guillem Rosselló Bordoy, **L'Islam a les Illes Balears** (Palma 1968), que va recollir tot allò que al seu temps hom podia saber, sobretot a partir de textos àrabs i cristians. Rosselló Bordoy, seguint el mètode positivista de l'arabisme, universitari, traduïa textos i els interpretava en el seu context de la societat islàmica, que coneix molt bé. El seu llibre és encara vàlid, segons el parer d'historiadors i arabistes. Per a completar-lo, ell mateix ha endagat noves i innovadores investigacions, adoptant documentació arqueològica important (epigràfica, ceramista, monumental, etc.).

Als darrers anys, amb l'aplicació a les Balears d'una metodologia molt discutida actualment a la Península, Miquel Barceló ha volgut seguir les investigacions del medievalista francès Pierre Guichard. Una desenfrenada recerca de novetats, que es basen en desconeixements lingüístics, en el rebuig de tot allò ja provat anteriorment i en prejudicis ideològics, ha menat aquests investigadors (amb alguns dels seus deixebles, com Àngel Poveda), a un carreró sense sortida, com ha quedat palès en aquest congrés.

En efecte, els arabistes no acceptam que, per ignorància, hom distorsioni els significats obvis de les paraules àrabs, emprades amb abundància, però erradament, per aquests autors. També exigim que les institucions àrabs a Mallorca siguin conformes amb allò que sabem que esdevenia amb les institucions del món àrab contemporani, a Al-Andalus, a Màgreb i a Orient. Coses estranyes a les Balears suposen, generalment, males interpretacions degudes al desconeixement lingüístic, a ignorància de la societat musulmana i a la de-

formació no sempre involuntària i espesses vegades ideològica de les dades.

D'altra banda, el rebuig de les dades molt conegudes i especialment estudiades per Rosselló Bordoy mena a distorsionar tota la història àrab balear. Dos textos, particularment importants, d'origen eclesiàstic (les butles de dos papes, el tractat amb el bisbe Gislabert), han estat rebutjats com inautèntics per Barceló: el Dr. Amengual com a llatínia i la Dra. Rubiera com a arabista han hagut de reivindicar la coherència interna i externa d'ambdós textos, que s'ha d'interpretar dins el context dels segles IX i XI respectivament. El rebuig ideològic respecte de tot el que esdevé a Al-Andalus com entitat àrabo-islàmica condueix a aquests investigadors a postular una decisiva presència estructurant de berebers magrebís i no d'àrabs en la societat balear, des de la conquesta, cercant el suport en fantasioses i ucròniques etimologies berebers de topònims balearics. Son rebuig de les institucions urbanes —fonamen-

tals en la societat àrabo-islàmica— els mena a erigir a les Illes institucions rurals i distribucions de l'espai (binomi alqueria-rafal) que són d'època cristiana i que a l'època àrab tenen un sentit molt diferent (alqueria és una unitat de població amb probables efectes fiscals, però no una unitat de propietat i de producció; rahal o rafal és un après ramader, en època àrab). Aquests i altres temes mostren el fracàs d'aquestes metodologies amb pretensions de novetat, que presumeixen ser les úniques científiques dins les investigacions històriques baleàriques.

Això és el que es va dir en el congrés de Palma de novembre de 1985. Que aquests mètodes es basen en dades errònies i que els seus resultats eren científicament rebutjables.

Creim que el mètode de Rosselló Bordoy segueix essent vàlid, amb una anàlisi dels textos coherent amb el context àrabo-islàmic i amb una aportació de restes materials arqueològiques que situï l'habitat islàmic a les Balears.

També podem avançar per nous camins, com s'ha fet en diversos treballs d'aquest congrés; però tenint sempre present el context àrabo-islàmic i especialment urbà de tota la història àrab balear. Podem proposar com a mostres les investigacions aportades pels vinguts d'Alacant: paral·lelisme i diferències entre la història balear i la de la riba oriental de la Península (Rubiera), anàlisi fil·lògica del nom de les Balears (Martínez Matínez-Tercero), unió de toponímia i arqueologia de zones vials per a l'estudi dels espais (García Garijo), evolució i conseqüències de la producció ramadera a Mallorca àrab (Sáez Castán), estudis de personatges repertoriats als textos àrabs (Lledó, així com també a

mallorquina Riera Frau), etc. Un estudi intel·ligent, com el del menorquí Jaume Sastre Moll, a partir d'allò que poden dir els documents d'època cristiana, pot servir també per a conèixer l'època àrab, amb la condició que hom no admeti aquests documents com a reflex fidel de la realitat àrab: deformen profundament, a partir de la realitat cristiana nova, tot allò que esmenten, encara que sigui amb noms àrabs, cosa que no comprenen Guichard, Barceló i Poveda. Jo mateix crec que he obert nous camps de coneixement, a la meua ponència, especialment quan vaig proposar que fins al 903 les illes tingueren una mena de "condomini" bizantino-musulmà, dins la tradició política dels musulmans amb les relacions amb les poblacions locals cristianes. Crec, també, que al considerar l'espai balear com un espai urbà i urbanitzat, amb zones agrícoles sempre en dependència de les ciutats, obre camps nous a la distribució de l'espai i de la societat illenca, com es va demostrar a la comunicació de l'alacantina Sònia Gutiérrez Lloret. Els nombrosos estudis ceramològics i les interessants discussions sobre la producció i comercialització de les ceràmiques àrabs, també representen una aportació important d'aquest congrés.

Però voldria insistir que la violenta polèmica que es desfermà en aquesta reunió tenia la seva raó de ser en el raonat rabuig d'una metodologia errònia, que pretenia tenir el monopoli de la investigació científica dins la història àrab balear. L'haver posat les coses a son lloc no és el més petit fruit d'aquestes V Jornades d'Estudis Històrics Locals, de l'Institut d'Estudis Baleàrics.

Mikel de Epalza (Universitat d'Alacant)

llegiu

**mallorca
socialista
la revista
de l'esquerra
mallorquina**

PSM

Partit Socialista de Mallorca
carrer Temple, 7 - Ciutat

llibreria

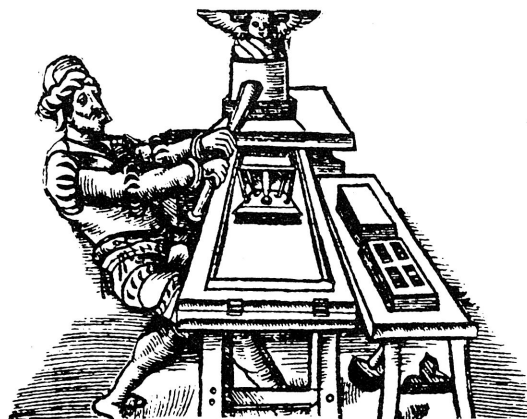
Jovellanos

- pósters
- làmines
- postals...

Jovellanos, 1 Tel. 22.14.66
Ciutat de Mallorca

Llibres

Novetats

BARTOMEU TORRES GOST, **Epistolari de Miquel Costa i Llobera i Antoni Rubio i Lluch a Joan Lluís Estelrich**. Editorial Moll, Palma. (Col. Els Treballs i els Dies, núm. 27).

Recull de les cartes conservades de la correspondència mantinguda entre els tres. L'epistolari entre Miquel Costa i Joan Lluís Estelrich va de 1871 a 1910, més una relació dels seus contactes no epistolars entre 1910-1922. Les cartes entre Antoni Rubio i Joan Lluís Estelrich van de 1874 a 1923.

M. I. FINLEY, **El món d'Ulisses**.

Editorial Empúries, Barcelona.

Estudi històric de la Grècia clàssica partint de la lectura minuciosa de la Illiada i l'Odissea. Retrat d'una societat.

ROGER BARTRA, **Les xarxes imaginàries del poder polític**. Editorial Empúries, Barcelona.

Anàlisi de l'expansió de l'estat i el poder en la societat. L'obra conté «...una crítica de les concepcions que alimenten el desenvolupament d'un món immanent de les xarxes imaginàries que empresonen l'home modern i asseguren la permanència de la dominació capitalista...».

VÍCTOR M. GUERRERO, **Indigenisme i colonització púnica a Mallorca**. Ajuntament de Ses Salines.

Treball sobre l'evolució i relacions entre el món talaiòtic i els colonitzadors púnics, acabant amb la conquesta romana. Amb abundants fotografies i il·lustracions.

JAUME CAPÓ VILLALONGA, **Història de Lloseta**. Volum primer. (De la Prehistòria al segle XVI). Ed. Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear, Consell Insular de Mallorca, Ajuntament de Lloseta, Sa Nostra i La Caixa.

Relació dels fets històrics produïts a Lloseta o que inflüen en la vida del poble.

Estudis Baleàrics, núm. 17. Institut d'Estudis Baleàrics, Palma.

Amb articles de T. Vidal i J. Gomila sobre l'evolució demogràfica de Menorca entre el 1570 i el 1780; A. Vidal sobre la població i propietat a Santanyí; Pau Cateura sobre els aspectes polítics i financers de Mallorca al segle XIII; D. S. Renner en un estudi sobre demografia a Conca durant els segles XVIII i XIX; G. Garcia sobre la novel·la de A. V. Thelen «Die Insel des zweiten Gesichts» («L'Illa de la segona cara») i Eduardo Rodrigo sobre la interdisciplinarietat de la psicologia i la pedagogia.

XESCA ENSENYAT, **Villa Coppola** (Premi Ciutat de Palma, 1984). Editorial La Magrana, Barcelona. (Col. Les Ales Esteses, núm. 28).

A partir d'una casa, «Villa Coppola», estudi descriptiu de les diverses persones que mantenen una relació amb ella.

PERE CALDERS, **Un estrany al jardí**. Editorial La Magrana, Barcelona. (Col. Les Ales Esteses, núm. 26).

Recull de 37 contes, el primer dona títol al llibre, amb un estil hu-

morístic que combina els fets quotidians amb d'altres irrealment fantàstics.

HENRIK IBSEN i AUGUST STRINBERG, **Teatre**. Edicions 62. La Caixa, Barcelona. (Col. M.O.L.U., núm. 47).

Hi trobam les obres «Un enemic del poble» i «John Gabriel Borkman» de Ibsen i «La senyoreta Júlia» i «Pasqua» de Strinberg. Els dos són considerats com les màximes figures de la literatura escandinava del segle XIX.

Poètica de la narració. Pròleg i edició d'Enric Sullà. Editorial Empúries.

Amb articles de R. Barthes, W. Booth, S. Rimmon, T. Todorov i B. Tomasevskij. Textos de teoria narrativa contemporània amb una bibliografia actualitzada. Es tracta d'un estudi de la crítica literària d'avui: la narratologia.

Conselleria d'Economia i Hisenda. **La indústria de las Baleares**. Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern Balear.

Anàlisi de la indústria balear en general i dels sectors del calçat, perles, fusta i alimentació en particular. El treball es refereix al període 1964-1981.

Conselleria d'Economia i Hisenda. **El sistema financiero de las Baleares**. Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern Balear.

Anàlisi del sistema financer, amb especial referència als bancs i caixes d'estalvis, de 1974 a 1983. Amb abundants gràfics i estadístiques.

Conselleria d'Economia i Hisenda. **Equipamiento social en las Baleares.** Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern Balear.

Treball sobre la situació de la venda, ensenyament i sanitat a les Illes de 1970 a 1981.

RAFEL GENESTAR SERRA, **Flora mediterrània occidental (Estudi taxonòmic, amb claus dicotòmiques).** Consell Insular de Mallorca.

Recull de la flora mediterrània per famílies. Descripció de cada planta amb les característiques físiques i possibles utilitats.

També són novetats en el món del llibre la **Història de l'ortografia catalana** de Mila Segarra, **Tots els poemes** (1957-1981) de Miquel Àngel Riera, el nou llibre de Lluís Racionero **Raimon o el seny fantàstic**, les noves edicions de **Saloberta** i **Bruixa de dol** de Maria Mercè Marçal, el llibre de poemes de Jaume E. Amengual **El jardinet de l'amor, L'agulla daurada** de Montserrat Roig, el número 18 de la revista «Randa» i el conte d'Elisabet Abeyà amb il·lustracions de Lluís Jover **La bruixa que va perdre la granera i altres contes.**

Relació de novetats elaborada amb la col·laboració de Llibres Mallorca.

Joan Ensenyat Quintana

JOAN GUIRAUD I ROTGER, **Poesies.** Biblioteca Les Illes d'Or, núm. 142. Editorial Moll. Mallorca, 1985.

La mort prematura als vint-i-cinc anys va privar a Joan Guiraud de realitzar una obra poètica que sens dubte hauria ocupat un lloc rellevant dins el panorama de la literatura insular de la Renaixença. L'any 1888 es va publicar a títol pòstum el volum contenint els poemes que va deixar escrits, amb un pròleg fervorós i encomiàstic de Miquel Costa i Llobera.

El fet d'esser avui introbable aquest volum posa de relleu l'oportunitat de l'edició que, a cura de Ramon Rabassa Ensenyat i Antoni Seguí Bennàssar, presenta la Biblioteca «Les Illes d'Or». D'altra

banda, els versos del malaguanyat poeta pollencí, tot i el seu aire de primera volada, són alguna cosa més que una curiositat literària que convenia salvar de l'oblit. Sota la influència innegable de Costa i Llobera, Joan Guiraud revela una profunda personalitat que, si bé no va arribar a madurar, va donar productes tan interessants i tan plens de vigoria com els poemes **Fins a quan...?**, amb un eco de la mística verdagueriana, o **La catedral gòtica**, noblement retòric.

L'edició que comentam reproduceix el llibre de 1888, amb l'afegit de nou poemes fins ara inèdits, una guia cronològica, tres cartes adreçades per Guiraud a Costa i Llobera, dues cartes de Mn. Alcover a Guiraud i una abundosa bibliografia.

JACINT SALA, **El xerrac i la subtilesa.** Balenguera, Col·lecció de Poesia, núm. 36. Editorial Moll. Palma de Mallorca, 1985.

Jacint Sala ha publicat els seus primers llibres en plena maduresa humana i creadora. Això explica la rara perfecció d'un recull com **El xerrac i la subtilesa**, que va valer a l'autor el Premi Ciutat de Palma 1984.

La poesia de Jacint Sala és treballada, rica i minuciosament perfecta. El poeta es complau en una imatgeria densa, molt cenyida, plena de connotacions culturals, que es resol en una creació magnífica de bellesa pura. Tenen, però, els seus versos diferents nivells de comunicació, perquè per sota la màgia formal es descabdella una inquietant reflexió entorn de les coses humanes i de l'art poètica mateixa.

El volum que presenta la col·lecció Balenguera conté dues parts ben definides, en realitat dos poemes continuats: **El xerrac i la subtilesa**, que dona títol al llibre, i **Tors**, una sèrie de «tannkas» perfectes i fluents, que, precisament per tractar-se d'un gènere tan trencadís, donen tota la mesura de l'art i la traça del poeta.

No hi ha dubte que, a partir d'ara, Jacint Sala haurà de figurar entre els noms més rellevants de la poesia catalana actual.

JOSEP MARIA PALAU I CAMPS, **Aquesta mena d'amor.** Biblioteca Raixa, núm. 139. Editorial Moll. Mallorca, 1985.

Josep Maria Palau i Camps, que fa temps havia cultivat la poesia i el teatre, avui es dedica preferentment a la novel·la, un gènere per al qual ja havia demostrat aptituds ben notables amb la publicació de **Els trasplantats**, l'any 1963.

Recent encara l'èxit d'**Assassinat al Club dels Poetes**, que ha assolit en pocs mesos dues edicions, Josep Maria Palau presenta ara una novel·la que, escrita en 1957, va esser reelaborada en 1981. El retard en publicar-se ha afavorit, curiosament, **Aquesta mena d'amor**. Els anys cinquanta era una correcta i ben interessant història al voltant d'un fracàs sentimental; avui ha esdevingut un document sociològic valuós i de primera mà. Els anys han posat de relleu els valors més profunds de la novel·la; uns valors que, fa tres dècades, no haurien estat apreciables per manca de perspectiva.

Aquesta mena d'amor transcendeix, efectivament, la pròpia anècdota a través d'una anàlisi rigorosa i subtil del context sociològic dins el qual es desenvolupa: la Mallorca de la postguerra, abocada als canvis estructurals i mentals provocats pel fenomen turístic; una joventut hedonista i desorientada, una pseudoburguesia ascendent i uns antics senyors que opten per desaparèixer perquè no estaven fets «per adaptar-se a una altra mena de vida i a un món desconegut».

Josep Maria Palau acredita, d'altra banda, la seva bona traça de narrador, servida per una prosa funcional i eficaç.

A. MUNNÉ-JORDÀ, **Ofici de torsmany.** Biblioteca Raixa, núm. 137. Editorial Moll. Mallorca, 1985.

Vet ací una de les novel·les més sorprenents, més ambicioses i més fascinants que s'han publicat darrerament en la nostra llengua. A. Munné-Jordà és un agosarat explorador dels possibles trencalls de la tècnica narrativa, que s'ha

llençat —i val a dir que ho ha fet sàviament i responsablement— a l'aventura de confeigir una trilogia sobre l'espai, el temps i el moviment, la primera part de la qual va ser **Damunt un blanc així com el del paper** (1978) i la segona és la novel·la que ens ocupa.

Ofici de torsimany és un llibre que requereix l'atenció i fins i tot la col·laboració del lector. Cosa que no vol dir de cap manera que sigui de difícil o espessa lectura. Ben al contrari, la prosa d'A. Munné-Jordà —una prosa fluent i bella, dotada d'un admirable ritme interior— us fa avançar suaument, fins i tot potser àvidament, cap a la més prodigiosa sorpresa. És possible que hi descobriu formes d'expressió apreses del cinema o tal volta algun eco del «nouveau roman»; però, per damunt de tot, copsareu la profunda personalitat de l'autor i la seva radical originalitat, que fan d'ell un dels valors més positius, més fora de sèrie, de la nostra literatura contemporània.

Ofici de torsimany està estructurat en dues parts paral·leles, una en funció de l'altra. No en direm el

secret. L'autor, en el llindar mateix del llibre, el deixa tot just entreveure, al·ludint el principi fonamental de la tècnica emprada, amb aquestes paraules: «Virginia Woolf va escriure que li agradaria recollir retalls de les converses dels qui li passassin a la vora, ja començades al moment d'acostar-se i que no haurien conclòs quan els desconeguts s'allunyarien. **Ofici de torsimany** s'ha inspirat, de lluny i invertint-ne el sistema, en aquest estímul, amb una possible descodificació escena per escena a la segona part, tot esperant que el lector, en tancar el cercle, el recomenci amb la seva pròpia interpretació personal, única».

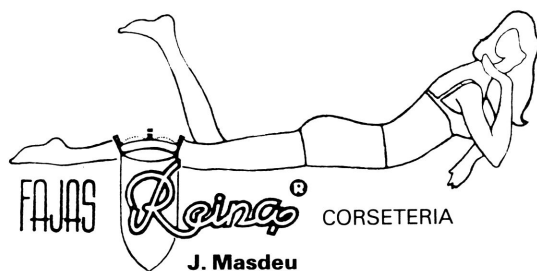
ANTONI SERRA, **El blau pàl·lid de la rosa de paper**. Biblioteca Raixa, núm. 138. Editorial Moll. Mallorca, 1985.

Amb **Assassinat al Club dels Poetes**, el «best-seller» de Josep M. Palau i Camps, la Biblioteca Raixa va inaugurar una «sèrie negra» sense numeració independent, destinada a donar a conèixer

produccions en català del gènere anomenat policíac, que, d'acord amb la tradició nostrada, hauriem de titular «de lladres i serenos».

Antoni Serra, escriptor inquiet i de vàlua acreditada, presenta en el segon volum d'aquesta sèrie **El blau pàl·lid de la rosa de paper**, bell i enigmàtic títol que encapçala una novel·la no menys bella ni menys enigmàtica. La primera cosa que cal destacar-hi és la mestria narrativa que l'autor demostra mitjançant unes pàgines que s'apoderen tot seguit del lector, empenyent-lo cap a un desenllaç obert i desconcertant. En segon lloc cal advertir que el novel·lista no es detura en la pura superficialitat del gènere, sinó que insinua, enmig de la intriga, una inquietant meditació sobre la condició humana en el nostre temps.

En **El blau pàl·lid...** Antoni Serra crea un personatge d'excel·lent caracterització: el detectiu portuguès Celso Mosqueiro, mandrós, moderadament escèptic, amic de la bona cuina. Un personatge que podria ser protagonista de futures aventures no menys apassionants.

Josep Tous Ferrer, 1 - Tel. 216033 - Palma de Mallorca

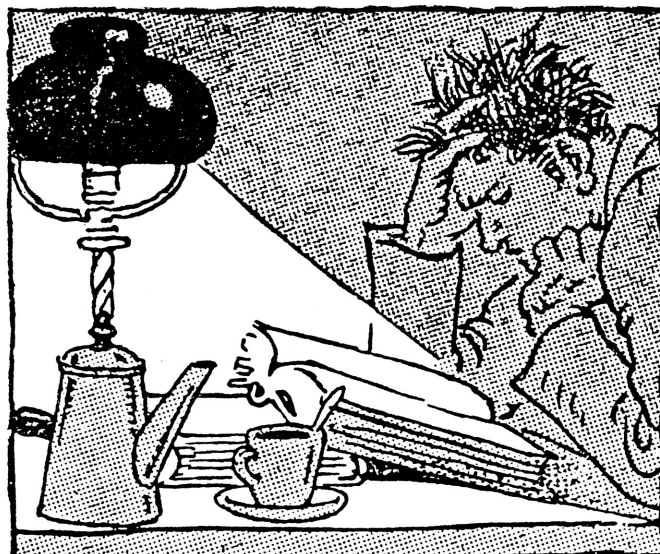
al servei

de la dona

jove i elegant

dona
corseteria

J. Masdeu
COLON, 62 - Tel. 216558
Palma de Mallorca

La història és l'únic instrument que pot obrir les portes a un coneixement del món d'una manera, si no científica, si almenys raonada.

Pierre Vilar

L'AVENÇ

Revista d'història mensual
Regas, 14, 4t. 3, Barcelona-6 - Telèfon 218 62 08

Índex d'autors «Lluc» 1985

AGUILÓ, Cosme	
> Els reculls exhaustius de toponímia a Mallorca	231
AGUILÓ RIBAS, Catalina	
«París-Texas» de Win Winders	122
Esther Olondriz	124
ALCOVER, Maria Manuela	
Watt-Macpherson	23
ALEMANY MORELL, Guillem	
Sobre la crisi política balear	187
BALLESTER I VIVES, Ramon	
Memòria del P. Joaquim Rosselló i Ferrà en el 75 aniversari de la seva mort	19
BALSACH, Llorenç	
Els Encontres V de Compositors de Ciutat de Mallorca	25
BARCELÓ I PONS, Bartomeu	
S'Albufera salvada	44
BENNAÏSSAR COLL, Bernat	
Art i ideologia a les portades dels discs	36 i 159
BUADES, Joan	
La fi de la cultura: Àfrica com a símptoma	150
CABOT, Miquel	
I Trobada d'Escoles mallorquines	29
CASTELLÓ MAS, Mateu	
S'Albufera i la conservació de la naturalesa	80
CAVALLER, Ramon	
Des de Suècia, una opinió	101
CENTRE DE CULTURA POPULAR	
Comunicat	34
COMPANY FLORIT, Miquel	
«Premsa Forana» avui	200
DAVIU VICH, Guillem	
El ministeri d'Educació i Ciència contra la llengua catalana a les Illes Balears (Correu)	2
DEYÀ PALERM, Miquel	
Actualitats de la pedagogia de Ramon Llull	173
EDITORIALS	
Comunicacions de masses en la nostra llengua	3
La nostra llengua, encara amenaçada	42
Davant la crisi turística	86
La voluntat unitarista del govern central	126
Agressivitats manipulades	166
Normalització lingüística: quina? quan? com?	199
ENSENYAT QUINTANA, Joan	
Llibres. Novetats	242
EPALZA, Mikel de	
Història àrab balear. Un congrés polèmic	240
ESTELRICH I MASSUTÍ, Pere	
Encontres de compositors	238
FERRÀ, Miquel	
Poemes	226
GIMENO, Montserrat	
Els cursos de català per a adults a Catalunya	98
GISPERT I OLTRA, Adolf	
La VIII Campanya «Carles Salvador»	97
GRAU, Antoni M.	
Els altres vertebrats	66
GUASCH GUTIÉRREZ, Paquita	
Art i ideologia a les portades dels discs	36 i 159
JURADO, Jesús R.	
Intent cronològic sobre la lluita conservacionista per S'Albufera	71
LL., J.	
Comentari crític d'alguns llibres de text	107
LLABRÉS I MARTORELL, Pere	
Així tanmateix (Quasi poemes) (Recensió)	40
Crida de Pasqua 1985	81
El Venerable Fra Juníper Serra	115
Estiu de rics i de pobres	127
El grup Blanquerna: jovent cap a la utopia d'un país	185
Església i part forana (Recensió)	196
El Llibre de Blanquerna: crida a la utopia d'ençà de set segles	229
LLABRÉS MULET, Jaume	
Un apunt sobre Son Catlar de Mancor	181
LLABRÉS I PIZÀ, Pau	
1962-1985: Els cursos de l'O.C.B. a l'Estudi General Lul·lià	92
LLOFRIU, Pere	
La profecia ecològica (El missatge Sealth)	27
LLOMPART, Josep M.^a	
Memòria de Miquel Ferrà	224
LÓPEZ CASASNOVAS, Joan F.	
Els cursos a Menorca (Entrevista)	95
M. S., J.	
Records d'albuferers	55
MARCH CERDÀ, Martí X.	
Immigració i nacionalització lingüística	167
MARCH CERDÀ, Miquel Àngel	
Mapa toponímic i de vegetació de S'Albufera	63
MARTÍNEZ TABERNER, Antoni	
La vegetació de S'Albufera	57
MAS JULIÀ, Jaume	
La presència missionera de Mallorca a Burundi	188
MAYOL, Joan	
L'ecologia de S'Albufera	68
MIR I FULLANA, Antoni	
Una experiència innovadora: els cursos de català per a adults als barris de Palma	89
MIR I FULLANA, Catalina	
Voltor 3, S.A.? Sí, gràcies	4

Il Congrés Internacional de la Llengua Catalana	132 i 220	RAYÓ, Miquel	Ales i aigua. Iniciació apassionada al coneixement de l'avifauna de S'Albufera	60
MONTSERRAT I RIUS, Miquel		RIERA, Francesc	Els altres vertebrats	66
Exposició de les Escoles mallorquines	135	RIOS, Pere	Itinerari a S'Albufera	78
MORRO, Mateu		RUL·LAN, Onofre	Els reculls exhaustius de toponímia a Mallorca	231
Joan Sanxo i Pons: esquerra i nacionalisme durant la II República	6	SASTRE, Vicenç	Per Sa Serra	179
Josep Serra i Pastor, batle de Sóller	193	SBERT CASASAYAS, Joan	Els molins de vent mallorquins	16 i 117
I Congrés de la Premsa Forana	202	SERRA I BUSQUETS, Sebastià	Valoració del decret d'ensenyament de la nostra llengua catalana	169
MUNTANER DARDER, Andreu		SIMARRO MARQUÈS, Joan	El futur de S'Albufera	75
Formació i evolució geològica de S'Albufera	46	SIMÓ, Carme	Trévol (Recensió)	110
NADAL, Antoni		SUAU MAYOL, Bartomeu	La presència missionera de Mallorca a Burundi	188
A Memorable Holiday	129	SUREDA NEGRE, Jaume	S'Albufera de Mallorca i les seves possibilitats en el camp de l'educació ambiental	76
NOGUEROL, Josep		TORRES I ESTRADÉ, Jaume	Joan Miró, Mallorca i «Les Constel·lacions»	13
A Memorable Holiday	129		Giorgio Morandi. Una lliçó de profunda senzillesa	153
NUGHES, Antoni			Art i noves tècniques	157
Escola de Algerès «Pasqual Scanu»	100	TORTELLA, Miquel	Il Premi de còmics per a autors joves	155
OBRA CULTURAL BALEAR		VIDAL, Sebastià	Mostra de premsa en català (Correu)	198
Sobre la Llei de normalització lingüística. Consideracions i propostes genèriques	103			
OBRA CULTURAL DE «LA CAIXA»				
Cicle internacional de concerts per a escolars	32			
Premi Francesc Moragas de Previsió Social	120			
Els sectors econòmics a les Balears	148			
La revolució quàntica. Cicle de conferències	190			
Seminari de Neuropediatria Bàsica	236			
PALAU I CAMPS, Josep M.^a				
De res teatral	83			
La cultura no s'imposa	171			
PICORNELL, Climent				
L'acció dels homes a S'Albufera	48			
La problemàtica territorial a les Illes Balears	138			
PONS, Miquel				
Petita història de l'Editorial Moll	111			
RAMIS MIQUEL, Gabriel				
La Venerable de Sencelles	114			

ALFA

Mètode pràctic d'autocorrecció gramatical assistida
per Jaume Morey Sureda

Diners sense distàncies.

CA
Balears

Aquest és el símbol de "la Caixa".

La Caixa d'Estalvis més important del país.

Més de 800 oficines, connectades per teleprocés, a Catalunya i Balears, Madrid, València, Saragossa i Bilbao.

A qualsevol, i en el moment que vulgui, vostè pot disposar dels seus diners a l'instant, a través de les llibretes d'estalvi, els talonaris de compte corrent, les targetes de crèdit, els caixers automàtics...

A "la Caixa" no hi ha distància per als diners.

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

FESTES DE

Sant

SEBASTIÀ

Dia 19 **REVETLLA DE SANT SEBASTIÀ**

PLAÇA MAJOR: Hombres G, Luz Casal, Acuarios i Trazom Tzara.

PLAÇA DE CORT: Mary Sampere, La Pequeña Compañía, Condes, Frenesí i Jaume Sureda.

PLAÇA DE SANTA EULÀLIA: Rondalla Bellver, Aliorna, Revetla de Sant Antoni, Tonades de Mallorca, Calitja, Sis Som, Música Nostra, Tomeu Penya i Xeremies.

PLAÇA DE SANT FRANCESC: El Fary, Los Rocieros, i Ballet Español.

El programa de Festes de Sant Sebastià '86 abarca del 12 al 26 de gener, amb música, jazz, teatre, recitals, esports, foguerons i activitats de carrers als barris.

“ELS JOGLARS” a l'Auditori amb l'obra “Virtuosos de Fontainebleau” del 15 al 20 de gener.

GENER'86